

TRIJE AMERISKI VOJAKI, ki so po bitki izvedli — bili so namreč že v mnogih bitkah, da dobe dopust. Dobiti dopust, to je vojaku največje veselje in zadoščenje.

Dve osebi, ki se pomenkujeta o usodi narodov

CHURCHILL IN ROOSEVELT NA JAVNAJ-
NEJSEM SESTANKU. — ALI BO SLA RUSIJA
SVOJO POT? — VPRAŠANJE SFER VPLIVA. —
HITLER SE ČAKA NA SPOR MED ZAVEZNIKI

Od vsega začetka te vojne sta si Churchill in Roosevelt najbolj blizu, in to še predno sta dobila oblast, ki jo sedaj posedujeta. Sešla sta se že v raznih krajih. Sedaj sta znova na sestanku v Quebecu v Kanadi.

Gre se za važne stvari

Ko sta se sedaj spet sešla, jima ni bilo več treba sklepati, kako organizirati borbo za poraz Hitlerja, ker ta je v glavnem dobljena. Nastalo pa je nešteto drugih vprašanj. Ko sta bila zadnjič v Québecu, pokrat v Washingtonu, in v Cairu, v Casablanci in Teheranu, je Hitler še računal na zmago. Sicer je takrat že izgubil v Afriki, posebno na vzhodni fronti, toda "festung Europa" se mu še ni razsypala pod nogami.

Sedaj propadli firer uvideva — ali pa je lahko uvidel že dolgo tega, da si bo lahko napisal nov "Mein Kampf".

Churchill in Roosevelt pa imata odgovornost, da napravita iz zmage nad Hitlerjem resničen mir.

Svet še brez načrta

Da-li sta oba v čem edina, ni še znano in morda še dolgo ne bo. Kajti Anglija ima svoje interese in Churchill je izjavil, da ni prvi kraljev minister zato, da bi kumoval pri likvidaciji Velike Britanije. Kar Anglija ima, to si bo obdržala, je rekel.

Roosevelt je podal dokaz idealistične izjave in Churchill mu jih je odobril. Da-li samo v propagandne namene, ali pa v resnično izvršitev, to bo svetu razvidno šele s potekom dogodkov.

V Dumbertonu Oaku blizu Washingtona se že vrši konferenca združenih narodov, na kateri naj bi se sklepalo o bodoči uredbi sveta. A je na nji toliko navzkrižnih mnenj, da ji bo težko kaj pozitivnega skleniti. Zaključki samo na papirju pa so brez vrednosti.

Razdelitev v dva tabora

Ze vseskozi je razvidno, da si Velika Britanija s svojimi dominijoni in Zed. države prizadevajo ustvariti nekaj anglosaški blok, dočim se je Rusija na drugi strani v protitež tej politiki odločila gojiti panslavizem. Po mnenju modrih ljudi sta obe poti napačni. Ne ena ne druga ne stremi po mednarod-

nem sodelovanju. Obe sta usmerjeni oziroma skovani na knalu tekme — ene skupine z drugo.

Ali bosta to taktiko Churchill in Roosevelt nadaljevala, bo razvidno morda že v nekaj dneh.

Kaj z Balkanom?

Nedvomno je Churchill Rooseveltu razložil, kaj si misli o nedavni ruski vojni napovedi Bolgarski, in o splošni politiki Sovjetske unije na Balkanu, na Madžarskem, v Franciji, na Finskem itd.

Angliji ni na tem, da bi Rusija postala premogočna vevsila. Rajši bi, da bi ostala šibka, ker taka bi ji bila najmanj nevarna. Ampak dogodilo se je, da je Rusija vzlic vsemu v tej vojni najtežje udarce prebolela, odpodila Hitlerjeve armade in sedaj računa na zmago.

Smatra tudi, da je z življenji k nji največ žrtvovala, kajti izgubila je samo v armadi blizu šest in pol milijona ljudi, in približno toliko med civilnim prebivalstvom.

Toda vendar mora upoštevati da so se Zed. države razvile v tem konfliktu v najmočnejšo vevsilo. Churchill to dobro ve in poudarja, da morati ameriška in angleška vlada držati skupaj. Istega mnenja so industrialni magnati in bankirji obeh dežel. Ne pa ljudstvo.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Hujskanje reakcije proti Sovjetski uniji ne obeta miru nič dobrega

Od kar nemške čete beže iz zapadne Evrope, toliko bolj pa se upirajo na vzhodni fronti, se je v torijskem časopisju v Angliji in posebno v Ameriki ponovilo ščuvanje proti Rusiji.

Ze ob pričetku vojne se je od mnogih strani podarjalo, da kadar obračunamo s Hitlerjem, se bo treba s Stalinom udariti.

To se sedaj v marsikakem listu znova naglašja. Pa tudi v radiu se namiguje, da miru ne bo, dokler se ne obračuna tudi z USSR.

V Zed. državah je nekaj najbolj razširjenih dnevnikov in revij posvečenih propagandi proti "rdečkarstvu" na način, ki naj bi pripravila javnost na neizogiben konflikt z ruskim medvedom.

Zdi se, da Moskva vadi z ozirom na to dvoje taktik. Z eno hoče kapitalistične vlade, pred vsem ameriško in angleško uveriti, da se ne bo umešavala v notranje zadeve drugih dežel. Povedala jim je, da je kominternu razpustila, spremenila je svoj učni sistem in Internacionalna ni več njena himna.

Toda kapitalistični krogi so vzlic temu v strahu. Naj jim Moskva še tako zatrjuje, da se jim je ni bati, vendar daje "slab vzgled" drugim deželam zato, ker uspeva BREZ kapitalizma.

To, čemur pravimo tukaj "free enterprise", je tam odpravljeno. In milijone prebivalstva USSR je prepričanih, da bi že živelo v blagostanju, ako ne bi bilo te vojne. Še več pa je uverjenih, da ako si bodo mogli zavarovati mir, bo nastala uredba izobilja in sreče za vse prebivalstvo.

Morda se bošta sedaj Churchill in Roosevelt domenila, da se USSR ne bo izzivalo in odrivalo. In morda bo Stalin na kak način stebre starega reda uveril, da se jim ni z njegove strani ničesar bati.

Toda če pa bo tako ogromna država, kakor je Sovjetska unija, vzlic temu obstojala brez svetosti privatne lastnine, je prav tako nevarna sistemu izkoriščanja za privatni profit kot če se bi "umešavala", kakor se je na razne načine do junija 1941. To vedo kapitalisti. Vatikan se zaveda te resnice in diktator Franco v Španiji. V Moskvi niso slepi in se pripravljajo na vse možnosti.

Borba sedaj je med razredi. Taka je bila sicer tudi prej, a bo v bodoče še vse hujša.

Konferenca Prosvetne matice in JSZ v zapadni Pennsylvaniji

V nedeljo 24. septembra se bo vršila v naselbinu Strabane, Pa., konferenca društev, ki so pridružena k Prosvetni matici, in članov JSZ.

Zborovanje bo v dvorani društva Postojnska jama št. 138 SNPJ. Prične se ob 2. popoldne. Vsa društva so vabljena, da pošljejo zastopnike. Vsi člani JSZ naj pridejo.

Na dnevnem redu bo mnogo važnih stvari, med drugim na primer tudi poročila tistih, ki so se udeležili Sansove konvencije. Dalje diskuzija o volilni kampanji, o Proletarcu in raznih drugih naših aktivnostih.

Ker so zborovanja Prosvetne matice vsled njenega velikega delokroga zares važne, je potrebno, da se zbere 24. sept. v

Strabanu čimveč zastopnikov. Vsa društva so bila pred nekaj tedni na konferenco pismeno povabljena. Ako katero ni prejelo pismenega vabila, naj mu bo to naznanilo v obvestilo.

"Ni vse zlato, kar se svet"

Premnogo ljudi le prerado sodi vsako stvar po njenem vnanjem bleisku. To je nevarno in škodljivo.

"Kaj ste storili..."

Eni vprašujejo, kaj smo storili, da se nikjer nič ne pozna. Drugi, da delamo škodo, in tretji pa trdijo, da sploh nič ne delamo. Vsi taki nas samo po sebi sodijo.

Ameriška relifna pomoč Grčiji znaša nad 20 milijonov

V času, ko se je na minulem Sansovem kongresu debatiralo o relifni akciji, so časopisi poročali, da so Zed. države pomagale od nacije okupirani Grčiji s pošiljatkami živil in zdravil v vsoti \$20,809,788.

Na minulem Sansovem zboru se je govorilo o JPO-SS, in nekdo je omenil, kako delajo Grki, pa Kitajci, Rusi itd.

JPO-SS, ki po imenu ne pomeni več to kar je bila ob ustanovitvi, ampak samo še da je slovenska, sekcija, je nabrala blizu \$100.000. To je skrajno malo, ampak morda ne tako malo, ako se pomisli, da nabira edino med svojimi ljudmi.

Grki pa so dobili denar od vsega začetka iz ameriške splošne javnosti, kakor so ga Kitajci, in pa enako tudi odbor prijateljev Jugoslavije, ki mu kumuje Konstantin Fotič. In pa iz blagajne ameriške vlade.

Ako bomo hoteli Sloveniji res materialno pomagati, se bodo morali merodajni faktorji porigrati čimprej.

Kar se Grkov tiče, se je zanje brigala v kampanji za relif zamejna vlada. A jugoslovanska zamejna vlada pa ni bila še nikoli taka, da se bi brigala za koga drugega kot zase.

V NEDELJO PIKNIK V KORIST PROLETARCA

To nedeljo, 17. sept., se bo vršil na Ant. Keglovem vrtu v Willow Springsu piknik, ki ga prireja klub št. 1 JSZ v korist Proletarca.

Vstopnina je prosta. Igrala bo Gradiškova-Omerzova godba.

Brezvestneži goljufali vojake z "oklopnim" svetim pismom

Neka kompanija v Pittsburghu, Pa. (Arthur Von Senden & Co.) je razpečavala med vojaki sveto pismo, o katerem je trdila, da je "oklopno" ("armored") in da jih bo vsled tega čudežnega svojstva varovalo na bojiščih pred ranami in smrtjo. Krogla, ne bajonet ne moreta skozi to čudežno biblijo, je kompanija oglašala med vojaki. In ker jih veliko že itak verjame v "čudežne" svetinjice, križke in take stvari, še bolj pa v biblijo, je kompanija dobro služila, dokler ji ni stopila na prste zvezna oblast. Prisilila jo je javno priznati, da je njena reklama neresnična, in da to "oklopno" sveto pismo ni takšno, da bi krogla ali pa bajonet ne mogla skozi.

Toda nihče teh raketirjev ni bil obsojen. Kajti če bi poslali v zapor te kršilce, bi bilo v ječah premalo prostora, ker bi bilo treba zapreti tudi druge, ki vlečejo ljudstvo za nos in pa denar iz njegovega žepa z enako prevarantsko reklamo.

Ako ste prejeli opomin, da vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

Zbor Sansa se završil kot pričakovano

VSE SKUPINE ZASTOPANE. — Z. S. Z. RUVARILA IZZA KULIS. — CEREMONIJE OPUSCENE. — EKSEKUTIVA IZVOLJENA, TODA ŠIRŠI ODBOR IZBRAN PO ODSEKU

Zbor Slovensko-ameriškega narodnega sveta dne 2.-3. sept. v Clevelandu je bil tak, kakršnega si je javnost v naprej predstavljala.

Udeležili so se ga zgolj tisti, ki verujejo v njegov program in ki so delovali zanj in bodo v bodoče.

Zaupnica odboru

Adamiču in Kristanu je zbornica priredila navdušeno ovacijo in oba znova izvolila z akklamacijo. Enako sta bila soglasno izvoljena tudi M. G. Kuhel za izvršnega tajnika in V. Cankar za blagajnika.

Zboru je predsedoval Joseph Zavertnik iz New Yorka, Fred A. Vider in Josephine Zakrajšek pa sta bila na podpredsedniških mestih.

Resolucijski odbor na tem zboru ni imel posebno veliko dela, ker so ostale v veljavi prejšnje resolucije, sprejete decembra 1942.

Člani odbora

V novi izvršni odbor so bili izvoljeni, kot že omenjeno, Etbin Kristan za predsednika, Janko N. Rogelj za I. podpredsednika, Fred A. Vider za II. podpredsednika, Mirko G. Kuhel za tajnika, V. Cankar za blagajnika, Jacob Zupan za zapisničarja, in Anton Krapenc iz Chicagoa, L. Kushlan ter Albina Novak iz Clevelanda, in Leo Jurjovec ter Frank Zaitz iz Chicagoa.

(Člane širšega odbora navedemo v prihodnji številki.)

V nadzornem odboru so Josephine Zakrajšek od Progressivnih Slovencev (Cleveland), Louis Zeleznikar od KSKJ (Joiet) in Joseph Zavertnik (New York).

Lokar pozdravil zbor

John L. Lokar, ki je bil član prejšnje eksekutive, je v svojem poročilu dejal, da ni bil aktiven in da je v eksekutivo prišel po okolščinah, to je, kot namestnik, ne da bi se ga vprašalo, ako sprejme. Omenil je tudi, da župan Lausche vsled zaposlenosti in opravkov v drugih krajih ni utegnil priti na ta zbor.

Ze nad tri četrtine 200-terih se oglasilo

"Paskusimo najprvo brez pisem," je dejal Joško Oven v svojem priporočilu, da naj dobimo najmanj 200 takih, ki bi bili pripravljeni pomagati Proletarcu s prispevkom po \$5 vsaki.

Upravnik je nekoliko dvomil, da bo šlo brez pisem, a rezultat je, da smo z izkazom v tej številki v skladu dvestoternih dosegli že nad tri četrtine kvote.

Ob priliki Sansove konvencije v Clevelandu se je prijavilo med nove naročnike precej navzočih, nekateri pa so prispevali v omenjeni sklad. (Njihna imena so v izkazu 200-terih v tej številki.)

Uspeh je torej zares zadovoljiv, kot poudarja Joško Oven v svoji koloni na drugi strani, in Proletarcu je to v zadoščenje, da je na pravi poti.

Josip Ovca v Springfieldu tudi želi, da bi list čimbolj razširili in ljudi na kak način pridobili, da bi ga čitali. To pač skušamo od kar izhaja. S. Ovca ve, kako težko je prepričati ljudi, da bi mislili, ako hočejo kaj pomeniti. In Proletarec je urejevan, kakor pove že na naslovni strani, za misleče čitatele.

Konvenciji dveh unij, ki sta na razpotjih

V tem mesecu sta bili sklicani konvenciji premogarjev in avtnih delavcev. Prvi načeljuje John L. Lewis, drugi pa R. J. Thomas.

Unija premogarjev je bila nekoč najslavitejša in najnaprednejša v deželi. Po zadnji vojni je bila prva udarjena in vsled svojega vodstva v borbi z delodajalci najbolj prizadeta. J. L. Lewis se je iz tega nekaj naučil in začel delati za "new deal". Unija je zrasla, a kako je sklenila politično, to je še bolj znano.

Lewis je republikanec. Oziroma je zmerom bil, z izjemo tiste vrzeli, v kateri se je zavzel

za Roosevelta in demokrate, zato, da je sebe ohranil. V sedanjih volilnih kampanji koraka po starih političnih potih. Skrbi pa ga za bodočnost. Kajti kot po prajšnji, tako se zdi, bodo tudi po tej vojni baš premogarji najbolj udarjeni.

Enako važna je konvencija avtnih delavcev. Pričela se je minuli ponedeljek, oziroma že v nedeljo. To je največja unija v Zed. državah. Oglašajo jo tudi za največjo unijo na svetu, kar pa ni resnično.

V tej organizaciji, ki je v kakih 10. letih zrastle iz nič v trdnjavo 1.250.000 članov, se kuje

tudi bodočnost CIO.

Na njeno nesrečo je Browder uveljavil v nji nekaj članov, ki jim ni za unijo, pač pa za osebnopolitiko. Tako je nastala komunistična struja, ki se tako imenuje ne da bi bila komunistična. Na drugi strani je Walter Reuther, ki ga nekateri oglašajo za načelnika socialistične skupine, kar je prav tako napačno. Resnica pa je, da je Reuther edino za unijo, dočim se Browderjev blok peča z vse sorte političnimi triki.

Ko bo konec vojne, bo skušala avtna industrija ubiti unijo s pomočjo najemanja odpušč-

nih vojakov in z drugimi potezami.

Unija premogarjev pa bo v krizi vsled konkurence z drugimi kurivi prizadeta še veliko bolj kakor je bila po prejšnji svetovni vojni.

Poleg teh dveh bo to jesen še precej drugih konvencij raznih unij, a nobena taka, ki bi pomenila kaj drugega kot nadaljevanje gesla, "da dajmo nagrade prijateljem in kaznujmo sovražnike". Stara politika v starih zmotah, le da je letošnja veliko dražja, kakor pa so bile prejšnje kampanje ameriških unij.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inovestmatvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tagna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Kdo naj odpravi vzroke fašizma po svetu?

Prvič po 22. letih se je v Italiji spet vršila javna konvencija socialistične stranke. Na nji so razpravljali o vzrokih postanka fašizma, in o onih, ki so ga podprli in so še gospodarji Italije. To je hierarhija in pa ostali privilegirani razred.

Dinastijo, ki je med italijanskim proletariatom in v vseh resnično protifašističnih strankah obsovana, se je obvarovalo s pomočjo zaveznikov. Privilegiji so se podarili in so se gospodarji Italije. Vlado tvorijo sicer protifašistične stranke, toda glavno besedo v Italiji ima AMG. Konvencija soc. stranke se je izrekla proti njemu, češ, da protežira interese posedujočih. Smatra, da bo za italijansko ljudstvo najboljša, ako se njemu prepusti odločati o svoji usodi, ne pa ameriškim in angleškim generalom in politikom.

Umevno, da je bilo na tej konvenciji po tolikih letih veliko važnih točk, a ena glavnih je bila razprava in sklepanje o bodočnosti Italije in pa mednarodnega delavskega gibanja. Sklep konvencije je bil, da je temeljna naloga socialistov odpraviti vzroke fašizma.

V ta namen je italijanska socialistična stranka pozvala svetovni proletarijat v borbo za odpravo kapitalizma.

Ameriški poročevalci so po radiu oznanili, da je pozvala proletarijat ne samo v akcijo, ampak v svetovno revolucijo za izkoreninjenje obstoječega (kapitalističnega) reda.

Ako bi bila soc. stranka v Italiji le kaka neznatna uporniška skupina, bi ameriški in angleški novinarji ter AMG ne porajali mnogo. Toda to je ena glavnih italijanskih strank. Izrekla se je za revolucionarni preobrat v socializem, ker je to po njenem mnenju edino, kar bo preprečilo obnovev fašizma, bodisi v Italiji ali drugje. Zato njen apel svetovnemu delavstvu, torej pred vsem ameriškem in angleškemu, ker ti dve deželi sta glavni trdnjavi kapitalizma.

Le mednarodno združeno delavstvo, ki bi bilo pripravljeno uvesti namesto sistema izkoriščanja red sodelovanja, lahko svetu zagotovi mir in pa blagostanje vsem narodom. Za delavstvo smatrajo socialisti vse, ki delajo za svoje in sedaj tudi za drugih življenje.

Manifest italijanskih socialistov je osupnil marsikoga v AMG, ker so naučeni verovati v ekonomski sistem kakršen je. In ob tej priliki so razumeli, čemu italijanska hierarhija in buržvazija tako poudarja, da naj zavezniške čete ostanejo v Italiji. Kajti ako odidejo, "bo anarhija, civilna vojna in pa "komunizem".

Sličan strah veje po Franciji. Tudi tam je bila posvetna in cerkvena gosposka udinjana Hitlerju, ker se je bala svojega naroda. Dogodek v katedrali Notre Dame je to še posebno potrdil.

Socialisti v Franciji izjavljajo, da povratka in stare razmere ne sme biti. V ta namen žele sodelovanja s komunisti. Po mnenju ameriških novinarjev je 60 odstotkov francoskega delavstva s socialisti in 40 pa za komunistično stranko. General de Gaulle, ki sta ga podpirali in ga deloma še obe skupini, je konservativec v politiki in pristaš kapitalizma. Sedanja navidezna sloga v Franciji je torej zares umetna, kajti Francozi vedo, da so bili poraženi in potem od zaveznikov potisnjeni iz upoštevanja.

Vedo tudi, da zavezniška armada ni prišla v Francijo v namenu gladiti tla socialnemu prevratu, ampak urediti tak družabni red, v kakršnega verujeta Churchill in Roosevelt.

Toda v masi vre. To vidimo v Italiji in Franciji, in v vseh drugih državah. Osvobodilna fronta v Jugoslaviji je ob enem socialna revolucija, ki stremi po odpravi vseh iz tla starega reda.

Mednarodno delavstvo je na pohodu. Ko topovi utihnejo, bo zaoril njegov glas. In le ako po ono prevladovalo, bomo lahko res dobili trajen mir. Drugače pa se dogodi isto kakor se je po prejšnji svetovni vojni.

Spopadi na ameriški politični fronti

Republikanski predsedniški kandidat Dewey je na govorniški turi in mlati po Rooseveltu in "new deal", čeprav je Roosevelt že dolgo tega izjavil, da "new deal" ni več njegov evangelij, ampak zanj le stvar prošlosti.

Letošnja volilna kampanja, dasi zelo huda, je v glavnem boj proti Rooseveltu. Kar se tiče programa, vprašajte povprečnega volilca, če ve, kaj je razlika med demokratsko in republikansko stranko, pa vam bo radevolje odvrnil, da on je ne ve, in da mu je pač vseeno, glasoval pa bo za osebo. Ta je navdušen za Roosevelta, drugi za Deweyja.

Edini kandidat, ki poudarja tudi program, je Norman Thomas. Toda ker imamo "vojno prosperiteto", ima on v sedanjih političnih kampanji najmanj pozornosti. Oziroma še nikdar tako malo kakor sedaj.

Silno veliko črnila pa se porabi v tiskarnah za pisanje o komunistih in Hillmanovi politični akciji. Kdor bere Chicago Tribune, pa nobenega drugega lista, bi mislil, da je tu komunistov ko lista in trave.

V FRANCJI vzile odhodu Nemcev streljanje v Parizu in v drugih od zaveznikov osvobojenih krajih ni še utihnilo. Še celo ko je prišel v Pariz general de Gaulle, so mu fašistični Francozi stregli po življenju in otvorili ogenj nanj celo v katedrali Notre Dame v Parizu. Gornje je slika, ko ameriški vojaki izganjajo iz zased nacistične in francoske kvizlingške strelece.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Kadar ne gre po želji...

Ko je bil Jože Durn v Chicagu, si je moral ogledati predele mesta, ki niso bili v njegovem načrtu. Te vrste razgledavanja pač ne ljubi nihče. Deležen pa jih je bil že marsikdo. Tudi jaz. Eno se lahko približe, namreč, da se na naše sprevodnike ni za zanesti, pa naj bo na uličnih, ali na nadulčnih vozilih.

Odkar smo se preselili v to predmestje, smo navezani bolj na nadulčno. Tako se vozim nekoč iz "downtown" doma. Bila sem nekoliko pozna, vendar sem upala, da bom še za časa doma. Na postaji Laramie se nam je treba včasih presteti v lokalne vozove. Napenjam ušesa. "Karibonačtenopili...!" Kdo bi razumel, kaj sprevodnik poje?

Voz je bil nabito poln. Vendar se nekako prerijem v osprede. In vprašam: "Je to lokalni?" Kimanje. Kimanje tako, kakor da bi imelo dve nadstropji.

Bila sem pomirjena. Na sedeži ni bilo več misliti. Ogrela sem ga bila za nekoga drugega. In se obesim na jermen. Saj ne bo dolgo, se tolažim, ko mi je vsak sunek spodnašal dokaj trudne noge. Dve postaji le. Na tretji izstopim. Potem še pet dolgih blokov hoje in bom doma. Juho bom prevrela, drugo pa bo za spremembo mrzlo. Da bom le prej doma, nego moj od nebes mi podarjeni tavoriš.

Kako to? Mar nismo že dosegli prve postaje? Znižam glavo in pogledam ven. Tisti trenutek smo švignili mimo postaje — že druge... O! Zavitek v roki me je pričel rezati v prste. Najrajši bi ga spustila in sedla nanj. Za tega smo drli že mimo naše postaje. Davila me je jeza.

Kje se bomo ustavili? Gunderson? Harlem? Kje? Spustim jermen in odjadram k sprevodniku. "Rekli ste, da je lokalni?"

"Saj tudi je, od Desplaines dalje."

"Ali jaz sem vas vprašala za Laramie!"

"I, tam sam pa dovolj glasno povedal."

"V kakšnem jeziku pa? In iz katere opere?"

Nekaj fantov je stalo poleg. Zasmejali so se in začeli sprevodnika dražiti. "Nemara poje iz Mikada." "Kaj še, Mikado ni popularen. On poje iz Carmen." dostavi drugi in začne peti Toreadorja ter sproti kovati besedilo.

Jaz sem za tega spet vlovila svoj jermen in drli smo dalje in dalje proti solnčni Californiji...

Na postaji Desplaines sem sprevodnika še prav lepo pogledala in po znova plačani vozni.

Toda ker je toliko borbe — nekaj razlike mora vendarle biti!

Kakšne so? Tu nastane zagata. Roosevelt je za zmago nad Hitlerjem in mikadom, Dewey tudi. Roosevelt in Dewey sta za sodelovanje med narodi. Slednji celo bolj — mogoče le v kampanjske namene — ker se je odločno potegnil za male narode.

Oba sta za zaposlitev vseh po vojni. Oba za socialno zaščito. In oba za kapitalistični sistem, v katerem so vsi vzroki za vsa zla, kar jih imamo na svetu.

PIKNIK "SOČE" DOBRO USPEL

Strabane, Pa. — Dramski klub "Soča" se je pridružil skupini 200-terih, ki ji načeljuje J. Owen, in prispeval v ta namen \$5.00.

Dne 20. avgusta je imela piknik, ki je bil velik uspeh gmotno in moralno. Tudi sosedne naselbine so bile dobro zastopane, posebno Sygan in Bridgeville. Hvala vsem za poset. Ob priliki vrnemo.

"Soča" je tudi sklenila dati oglas v prihodnji letnik koledarja.

Slovenska in angleška federacija društev SNPJ za zapadno Penno sta imeli na 27. avgusta slavnost 40-letnice svoje jednote. Poset je bil nepričakovano obilen in vreme pa kakor nalašč. Uspeh vsestransko izboren.

Srečal sem mnogo starih znancev in prijateljev. Slovenske pesmi so donele pozno v noč. Pozdrav! — J. Zigman.

SKLAD 200-TERIH LISTU V PODORO

Pod to označbo se priobčuje prispevke za vzdrževanje Proletarca v kampanji, ki jo je zasnoval predsednik upravnega odbora Proletarca Joško Oven. Apeliramo, da se na ta kile odzove najmanj 200 prijateljev lista, ki bi prispevali po \$5 vsaki ali več.

Namen tega sklada je obvarovati list pred zadolžitvijo in pa v pomoč agitaciji za njegovo razširjenje.

Manjši zneski bodo i v naprej priobčevani v regularni koloni "Tiskovni sklad Proletarca".

VII. IZKAZ

Math in Louisa Ogrin, No. Chicago, Ill.	\$ 5.00
Frank in Mary Miheve, Waukegan, Ill.	5.00
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	5.00
Helen Arko, Cicero, Ill.	5.00
Louis Katerle, Cleveland, O.	5.00
Anton Vehar, Cleveland, O.	5.00
Leo Poljšak, Cleveland, O.	5.00
Frank Cerne, Cleveland, O.	5.00
Frank Dacar, Cleveland, O.	5.00
Rose Jurman, Cleveland, O.	5.00
Ivan Babnik, Cleveland, O.	5.00
Felix Strumbelj, Cleveland, Ohio	5.00
Dr. Andrew Furlan, Waukegan, Ill.	5.00
Frank Puncer, West Allis, Wis.	5.00
Joseph Kodrič, Cleveland, Ohio	5.00
Peter Ster, Cleveland, O.	5.00
Matevi Meseč, Cleveland, O.	5.00
Neimenovan, Cleveland, O.	7.00
Rudy and Mary Fotochnik, Detroit, Mich.	5.00
Kathy Horvatin, New York, N. Y.	5.00
Dramski klub "Soča", Strabane, a.	5.00
Anton Kukovac, Cleveland, Ohio	5.00
Josephine Zakrajšek, Cleveland, O.	5.00
Frances Miheve, Salem, O.	5.00
Frank Vreček, Bedford, O.	5.00
John Metelko, Cleveland, O.	15.00
Skupaj	\$142.00
Prejšnji izkaz	582.00
Skupaj	\$724.00

Prispevateljev v tem izkazu 29, zadnji izkaz 114, skupaj 143, manjka še 57.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

September. Pet let je minulo, odkar je zaplapolal krvavi plamen vojne v Evropi. In letos, zopet v septembru, pojema ta plamen v Evropi. Ali dvignil se bo do neba v Hitlerjevem rajhu. Čudno, kako se obrača kolo sreče. Prav malo se je spremenilo od takrat, ko je korakal bogati kralj Cresus, uklenjen za Cirovim bojnim vozom. Danes zgoraj, jutri spodaj, kar na žalost sedaj razume tudi sam fiter.

Evropa

"Festunge" Evrope ni več. Končala se je že takrat, ko so se Hitlerjeve legije obrnile od Stalingrada. Goebbels, ki je dnevno oživljal to bajko, namreč v svoji propagandi, češ, da je nekaj mističnega, nekaj nevezetljivega in neopremagljivega, je utihnil. Ameriški in angleški bajoneti so zapisali konec tej legendi.

Kje je tistih osem milijonov Hitlerjeve neopremagljive armade, katero je laštavo junija meseca 1941? Danes ima komaj peščico teh čet, premalo, da bi zamašil vse vrzeli ob svojem rajhu. Več kot pet milijonov njegovih mladih, najboljših čet gnije v ruski zemlji, s katere je bil tako sramotno zapoden. Danes Hitler razume tisti rimski izrek, "Vae Victis".

V Franciji

Vsi časopisi so polni vesti o dogodkih, kateri se vrše s tako naglico v Franciji in drugje. Francija ni Italija. Tu ni tiste pasivnosti, trudnosti in brezbriznosti premaganih ljudi. Tu gori ogenj, kot že ni gorel od velike francoske revolucije pred sto sedemindesetimi leti. Red, katerega vzdržuje francoski proviziorni odbor, je izboren, strog in neizpros. Vsak izdajalec, vsak, kateri je prostovoljno sodeloval s sovražnikom — prejme, ali bo prejel zaslužno kazeno. Pomoč, katero so dobili zavezniči v Franciji od francoskih partizanov, je bila prvovrstna, kakor tudi od redne francoske armade.

Politično bodo v četrti francoski republiki velike spremembe. Zloglasni "Comitee de Forge", kateri je s par sto bogatih francoskih rodbin vladal deželo, ne bo imel več tiste moči. Francozi so se v zadnjih petih letih lahko precej naučili.

Nekaj, kar posebno meče luč na gnilo politiko visoke cerkve — hierarhije so pokazali zadnji dnevi, ko je francoski proviziorni odbor zabranil škofu Beausartu ter kardinalu Suhardu vstop v cerkev Notre Dame, ko se je praznovalo osvoboditev Pariza. Obadva sta bila obtožena sodelovanja z Nemci. V Franciji kot v ostalih evropskih deželah bo precej takega cepeljanja, posebno med duhovniki, kateri so služili: sovražni-kovim interesom, in pa tistimi, ki so ostali zvesti svojemu narodu. In navadno so bili tisti, kateri so bili na strani izdajalcev — na višjem stališču — med škofi in kardinali.

Jugoslavija

Ko to pišem se nisem čital o zaključkih Sansovega zborovanja v Clevelandu. Vršil se je v najbolj pomembnih zgodovinskih dogodkih človeške zgodovine. Prepričan sem, da sklepi odgovarjajo tem časom. Kot piše Bogdan Radica v reviji Nation, "je konec dolge balkanske noči". Ruska napoved vojne Bolgarski je zapečatila zadnji izhod nemških čet z Balkana. Rumunija, Finska, Bolgarija. Ostanejo samo še Ogr, Slovaki in pa Paveličeva drhal. Na Slovaškem je borba že odprta. Ogrom so dnevi šteti.

Kakšno moč in zaupanje so mogli dobiti naši ljudje, kateri so v tej neizmerni borbi že več kot tri leta? "Strašni balkanski noči se bliža konec." Kako veliko je povedano v teh besedah! Koliko "Lidie" je že bilo pri nas! Koliko strašnih mrzlih noči "Pokreta" iz ene soteske v drugo, koliko strasnega glanja! Samo upanje v boljšo Jugoslavijo ter strašno, neizprosno sovražstvo do Nemcev in fašizma je vzdržalo naše ljudi takrat, ko so bili zapušteni skoro od vsega sveta. Ali danes se že dviga zarja na Balkanu, katere meče svoje žarke na — Golgota. Zemlja,

napojena s krvjo bo znova oživila. Slava tistim borcem, ki so jo napojili s svojo srčno krvjo.

Pri nas

Sedaj, ko je konec bojne vihere v Evropi že v dohledu in ko november že ni več tako daleč, se je boj, namreč politični, pri nas šele začel. Čikaška Tribuna in Hearst mlatio po "new dealu", po Hillmanovi politični akciji, po "boljševikih" ter strašni "komunistični" poplavi, katere bo baže zajezila in poplavi vso Ameriko, če ne izvolimo to jesen Deweyja za predsednika. Vsem tem ljudem pridno pomagajo tudi drugi prijatelji, med temi tudi Louis Waldman, kateri je imel v reviji "Saturday Evening Post" z dne 26. avgusta dolg članek o tej politični akciji CIO. Sat. Eve. Post ta članek svojim čitateljem zelo priporoča. Komentar je nepotreben.

V reviji "Life" z dne 4. septembra ima bivši poslanik William C. Bullitt dolg članek pod imenom "The World from Rome". Spisan je z vatikanskega vidika in je eden najbolj jezuitskih žurnalističnih komadov, kar sem jih še čital. Ali nekaj je povedal Bullitt v tem članku — in to je silen strah gnile rimske aristokracije, katere se boji svojih lastnih ljudi in cerkvene oligarhije, ki se trese za svoja posestva. Tu v tem članku se odprto namiguje potreba posebnega bloka dežel, katere naj zapro pot takozvanemu ruskemu komunizmu v zapadno Evropo. Tu se tudi namiguje potreba odtrganja katoliške Hrvatske in Slovenije k temu takozvanemu zapadnemu bloku katoliških dežel. Zeleti je, da ta njegov članek vsak prečita.

Kako poštene ljudje smo v Chicagu, kateri še po smrti vemo kam spadamo, vam bo služil v dokaz ta mali dogodek, kateri se je izvršil tu nedavno. Tom Y. Chan, po rodu Kitajec, ter več kot 37 let ugleden trgovec, ki je zadnja tri leta deloval v kitajskem ljudskem političnem odboru, imenovan vanj po Čiang-kaišeku, je predprošli teden umrl. Po veri je spadal k cerkvi kitajskih kristjanov. Ko je njegova žena vprašala, da se ga po njegovi želji pokoplje poleg njegove prve soproge, katere je pokopana na pokopališču Rosehill, je upravitelj povedal, da je ta prostor samo za bele ljudi. Listi omenjajo, da je Chan prodal za nad \$4,000,000 vojnih bondov. Še po smrti nismo enaki.

Dvestoteri

Komaj dva meseca je preteklo, pa smo že presegli polovico. To je ena najuspešnejših kampanj, kar jih je še imel naš Proletarec. Iz vseh krajev Zedinjenih držav se oglašajo prijatelji. Iz Bridgeporta, O., se je oglasil Jože Snoy z dolgo vrsto sodrugov. Iz Detroita, Clevelanda, Springfielda in drugih krajev Penne in Ohia prihajajo imena naših starih prijateljev. Iz Santa Yneza se je oglasil biv-

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Le kako si upa ZS2 vršiti svoje provokativno delo pod krinko obrambe Slovenije, ko vendar ve, da ji je vse kaj drugega mar, to mi nikakor ne gre v glavo!

POVESTNI DEL

FRANCE BEVK:

BEG PRED SENCO

(Nadaljevanje.)

Zdelo se mi je, da vidim samega sebe, kako stopam po stopnicah in sem potrkal na vrata gospe Fani, in jecljam prošnjo za odpustanje, še preden so se odprla vrata.

Videl pa sem njen obraz, izbuljene oči in lise na njenem vratu. Morilec! Zgрозil sem se v sebi, in kakor da je bila misel že sklep, sem napravil z roko kretanje kakor igralec na odru: "Ne, ne!"

V tistem hipu mi je prišla nova misel. Srečnejša od prve. Oklenil sem se je in podviral korak. Ko sem dospel v mesto, so zavzele šipe na širokem oknu v ozki ulici ključavničarjev. V oknu je še gorela luč.

Široka, kodrasta glava je pogledala ven. "Ivan", sem dejal. In preden sem utegnil povedati, kako in kaj, je ležal ključ na ulici.

Ivan je ležal poloblečen na postelji, pred njim je ležala odprta knjiga, klavir je samoval v kotu, na njem so ležale odprte note.

"Kaj pa ti?" me je vprašal dijak, kakor da je moj popolnočni obisk navaden in slednji večer prihajam k njemu. Bil je široka natura, učil se je malo, pečal se je z mnogócem, bral je vse in razumel mnogo.

Bil sem v zadregi. "Stanovanja nimam", sem dejal odkritosrčno, ko sem poprej pomislil, ali naj se zlažem ali ne. Bal sem se, da me bo izpraševal podrobnosti in hvaležne sem mu bil, da me ni vprašal po ničemer.

"To je malenkost. Saj imam jaz divan."

Sedel sem k postelji. Po trudnem večeru me je v toplini sobe objela čudna omama, ki ni vplivala samo na telo, ampak tudi na dušo. Bil sem strt. Omahnile so mi roke in misli. Svoje žalosti nisem mogel zakriti.

"Kaj ti je?" je vprašal Ivan. "Saj mi nič ni."

"Veš, če bo moja gospodinja godrnjala — pojutranjem, ali čez teden, jutri še ne — ne maraj! Zenska nima duše!"

Zenska nima duše! Ta stavek se je takrat zarezal vame. In kakor da sem našel nekaj, kar sem iskal že dolgo, sem gledal v kodraste Ivanove lase, ki so se bujno prepletali in križali v neredu kot moje misli.

"Ali si že bral Ibsena?"

"Ne."

"Pa kako hočeš postati pisatelj? Jaz bom znal vsega na pamet. Če drugega ne, priden je bil."

Smejal se je cinično, zlobno. Moje misli so hodile bogve kod. Kopale so se v žalosti. Zenska nima duše!

Ivan me je gledal. "Čuj", je dejal. "Poslušaj ta odstavek." Bral mi je, jaz nisem slišal ničesar. Ivan me takega ni mogel videti. V sunku se je dvignil s postelje.

"Čakaj. Poslušaj — pa boš zopet človek, če ne več."

Sedel je h klavirju in zaigral. Povedal mi je, da je Beethoven. Ne vem, če je igral dobro ali slabo. Slišal sem samo posamezne zvoke, ki so se izgubljali, izprehajali se po labirintu mojih misli, kričali in zopet ugašali... Zaprl sem oči in bil sem v silni daljavi čisto sam, le neizmerna voda je padala mimo mene, netopirji so letali nad menoj, čudna pajčevina me je preprežala...

Ko sem se predramil, je udaril zadnji zvok na klavirju in izginil v nič... Ivan me je zrl, moje oči so vrtale v praznino kot v skalo in niso mogle najti poti v življenje.

"Pojdi k vragu!" je dejal Ivan in se zavallil na posteljo.

"Tam je divan, če ne boš jutri drugačen, pojdi, odkoder si prišel!"

☆

Bil sem drugačen. Spal sem skoro vse dopoldne. Spanec me je pokrepčal tudi duševno. Ko sem raztegnil roke v jesensko solnce, sem zopet občutil prijeten občutek svobode z vsó silo. Polagoma se je vračal človek v mene, oči gospe Fani in lise na njenem vratu so izginjale, resno očitjanje je utihnilo.

Ivan je zaigral mazurko, moje srce je stopnilo v taktu in ko me je pogledal, je dejal: "Vidiš, takega te imam rad. Žalosti je že v knjigah zadosti. Le skoda, da ti moram povedati, da te moja gospodinja težje vidi kot tujega psa v kuhinji."

Razumel sem. Nekoliko se je zamajalo pod mojimi nogami, pa je Ivan zinil kot nalašč še dalje: "Če bi bil milijonar, bi ti rekel, da mi kupi vilo, jaz bi ti pa prepustil to sobo. Ko si pa prišel v napačni hiši na svet, ti povem za sobo, ki ni draga in ne za 'bog lonaj', ampak za 'počakaj'."

☆

V visokm podstrešju štirinaststropne hiše sem našel sobo. Njen dohod in njena lega sta bila taka, da sem dobil vtis, kakor da stanujem v visokem stolpu z razgledom na skupino nižjih hiš z mnogimi dvorišči. Nikoli nisem srečal človeka na stopnicah, ne gospodinjne niti gospodarja. Majhna sobica s poševnim stropom je bila tako majhna, da sem stal sredi nje in segel na posteljo, na mizo, na okno in na umivalnik.

Vendar je ta sobica silno prijetno vplivala name. Kakor da

sem v nji popolnoma ločen od drugega sveta, kralj v svojem majhnem kraljestvu. V nji sem pozabil na vse, da sem kdaj živel in se razbijal v svoji notranjosti. Drugi človek, ki je bil v glavnih obrisih že nastal v meni, se je spopolnjeval. Poteza za potezo je postajala močnejša, jasnejša in bal sem se, kdaj stopim med ljudi, ki so me prej poznali.

Le ena stvar me je vznemirjala. Po ne vem katerem naključju je stanoval v moji sobi pred menoj mlad slikar, ki je pustil ženski akt pri postelji na steni. Obraz te ženske je bil obrnjen proč, telo je oznanjalo pohoto, ogromne prsi so kipele, ledja so sebočila kakor boki ladje. Kadar sem stopil v sobo, so mi pale oči vanjo, kadar sem ležal na postelji, sem se pasel na njo... Zadrževala me je v snovanju novega jaza in tiho sem jo sovražil...

☆

Do omotice čudno mi je bilo, ko sem po vsem tem nanovo izpregledal. Pisano steklo je padlo raz oči in nisem zrl v naravnih barvah samo sebe iz preteklosti in gospe Fani, ampak tudi Tončka.

Prve dni sem se ogibal ljudi. Nato sem jo iskal in je nisem mogel najti. Ko sem jo zagledal, se mi je zdela drugačna, nego tisti večer, ko sem jo zapustil. poznal sem, da boga, ki ga obožujemo, ne smemo slečiti, ne se mu preveč približati. Dokler ga molimo polmize, je njegova glorijska od obzorja do obzorja, ko ga pogledamo z mrzlim pogledom svobodnega bitja, ki ne pozna več ne bogov ne sužnjev, je mozeljček na obrazu velik in nadležen kakor gora...

V tem mrzlem gledanju brez nadnaravnega oboževanja sem spoznal, da se vede Tončka brezbrizno proti meni. Prihajala je redko na sestanke, postala je redkobesedna, molčeca, dasi je na vsa moja vprašanja molče zatrjevala, da me ljubi. Tudi vest, da nisem več pri gospe Fani, je sprejela tako hladno, da me je potrla; jaz pa sem pričakoval njenega vzhicena nad tem. Zdelo se mi je, kakor da premišljuje nekaj težkega, kakor da je razočarana nad menoj.

Včasih bi bil najrajši pahnol od sebe vse, takrat mi je bila v muko in blagoraj sem tiste ure, ko ni prišla. Njena miloba je izgubila mikavnost, zakaj sreče, ki sem jo pričakoval od nje, ni bilo; puščoba se je zarasla čez mene.

Vsled tega sem doznal še nekaj strašnejšega. Zival, ki je spala v meni, se je pričela nemirna premikati. Včasih, kadar sem hotel najmanj, je vstal pred menoj obraz gospe Fani in spomin na ure, ki sva jih preživela v grdobiji. Ko sem bil s Tončko sam na polju in je legel mrak na zemljo, me je objela želja, da bi jo zmel v rokah. Poželenje je gorelo v mojih zenicah...

V čisto misel na dekle se je pomešala grdobija in jo je polagoma premagala vsó. Kakor preganja gladnega samo misel na jed in uniči vse duševno življenje, tako je legla meni na možgane moja druga senca in ni hotela strani...

(Dalje prihodnjic.)

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERISKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v III. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustav Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsednik Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov + poštino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

AMERISKA INVAZIJA V FRANCIJO 6. junija je bila riskirana stvar. Gornje je ena izmed prvih slik zavezniškega vpada v francoski del Hitlerjeve "Festung Europa".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Kathy Junko, Detroit, Mich., je poslala 2 naročnini in \$2.75 v tiskovni sklad. Enako vsoto v tiskovni sklad je poslala tudi Kathy Krainz. Rudolph Potochnik pa pravi, da ga veseli, ker sklad 200-terih dobro napreduje. Pridružil se je tudi on s soprogo s petakom.

John Krebel, Cleveland, O., je poslala 10 naročnin in \$15 v sklad 200-terih, ki jih je prispeval John Metelko. Andrew Bozich (zidar) \$2 tiskovnemu skladu, Anton Jankovich pa na daljnih 6 naročnin. Z nabiranjem glasov za koledar nadaljuje in pravi, da jih mora biti toliko kot v tem letniku, ako ne več; dobilo se bi jih še veliko več, ako bi imel še eno ali dve pomoči pri tem delu, omenja pri zaključku pisma.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., je poslala še dva oglasa za koledar in \$2.50 tiskovnemu skladu.

Mary E. Fradel, Latrobe, Pa., ne zamudi nobene prilike, kadar more kaj storiti za Proletarca. Pred kratkim sta se s soprogo udeležila proslave dneva SNPJ na Syganu, Pa. Tam je zbrala \$9 v tiskovni sklad. Če bi bila imela več časa, bi bil uspeh boljši, omenja v pismu.

Anna Mahnich, Waukegan, Ill., je poslala še \$10 v sklad 200-terih, ki sta jih prispevala Frank in Mary Mihevc in Math ter Louisa Ogrin. Martin Judnich pa je poslala 4 naročnine, \$1.50 v tiskovni sklad ter 12 glasov za koledar.

V dneh od 1. do 4. sept. se nas je več Čikažanov udeležilo Sansovega zborovanja v Clevelandu. Nekateri, poleg tega, da so se aktivno udeleževali razprav in debat, ki so bile na dnevnem redu, so storili tudi nekaj za stvar, ki bo ostala aktualna in potrebna za nas tudi po vojni, to je pred vsem list Proletarec.

V zvezi s tem moram reči, da nisem nikjer naletel na kako nasprotovanje proti njemu, dasi jih ni bilo malo, ki sem jih nagovoril, da se ali naroče nanj, ali pa prispevajo v sklad 200-terih, ali pa v tiskovni sklad. In najbrž tudi drugi niso naleteli na kako opozicijo. Louis Zorko, ki je bil tudi z nami tam, je prinesel nazaj 2 naročnini in \$12 v sklad 200-terih; Charles Pogorelec 20 naročnin, \$60 za sklad 200-terih ter \$21 v tiskovni sklad; Frank Zaitz \$20 za sklad 200-terih in \$2 v tiskovni sklad, Angela Zaitz pa 2 naročnini. Doma pa so dobili: John Chamazar 2 naročnini in \$2 tiskovnemu skladu, Luka Groser 4 naročnine; iz bližnjega Berwyna pa se je oglasil v uradu Joseph Omerza s soprogo. Prispeval je \$2 v tiskovni sklad, \$5 za SANS in \$5 za ruski relief. (Obe vsoti sta bili že izročeni na pristojna mesta.)

Naj še omenim, da smo pred par dnevi imeli prijeten obisk iz New Yorka. Obiskala nas je namreč naša stara znanka Kathy Horvatin, bivša Čikažanka, ter nam izročila dve novi naročnini in da ne bo zaostala za drugimi, je izročila tudi \$5 v sklad 200-terih.

"Big" Tone iz "zlate dežele" je poslala 2 naročnini in 75c v tiskovni sklad.

Joseph Snoy, Bridgeport, O., je poslala še en oglas za koledar. Joseph Cvelbar, Sharon, Pa., je poslala dve novi naročnini in \$1.50 v tiskovni sklad. Ker je pobotno knjižico porabil, nam je naročil, da naj mu hitro pošljemo novo. Razume se, da smo mu drage volje ugodili.

Joseph Ovca, Springfield, Ill., je poslala članarino za klub 47 JSZ in zraven svoj petak v sklad 200-terih.

Anton Zugel, Butte, Mont., je poslala dve naročnini, \$2 v tiskovni sklad ter novce za prodano Majske glase.

Anton Dolinar, Mount Harris, Colo., je obnovil naročnino in zraven poslala tudi \$1 v tiskovni sklad, kot je njegova stara navada. O skladu 200-terih pravi: "Vidim, da bomo še čitali Proletarca, to je lepo. Le tako naprej! Kdor dela, zdaj lahko malo več pomaga. Jaz nisem za nobeno delo več. Srečen sem, da sem državljan in prejemam starostno pokojnino, slabo pa bo za one, ki niso državljanji, ako pride spet do brezposelnosti. Torej, tisti ki morete, pomagajte Proletarcu. Gotovo bo vsak vesel, ko bo videl, da mu je obstoj zagotovljen."

Anton Zornik, Herminie, Pa., je poslala dve novi naročnini, ki jih je dobil za časa Sansovega zborovanja v Clevelandu.

John Tancek, Girard, O., se je oglasil s 4 naročninami in 50c v tiskovni sklad. Pričakoval sem, da ga kaj vidim v Clevelandu za časa zborovanja SANSa.

Anton Shular, Arma, Kans., je poslala članarino za klub 21 JSZ in zraven 8 naročnin. Pravi, da bo že "skrbel", da še ostale obišče, ki imajo naročnino potečeno.

V avgustu sem prejel 12 novih naročnin, kar sicer ni veliko, toda vendar le napredek. Boljše je bilo z obnovitvami. Teh je bilo 150, kar je najvišje število v tekočem letu. Kdo so bili naši najbolj aktivni zastopniki ste lahko razvideli v izkazu "Agitatorji na delu", ki je bil priobčen v 1929. številki lista z dne 30. avgusta. Naprej z dobrim delom, sodrugi in prijatelji, pa bomo morda res dosegli to, kar sem omenil ob koncu svoje kolone zadnji teden "500 novih naročnikov do Novega leta!"

IZ KANSASA

Potovanje po železnih in busih je te čase vse prej kot prijetno, posebno na večje daljave. Ne več če dobiš sedež, ali pa morda niti stojišča ne. Zato je na velikih postajah blazno prerivanje potnikov pri vходу na vlak, ker vsak hoče biti prvi, da dobi sedež.

Ce imaš rezerviran sedež pa lahko od strani gledaš to prerivanje in skrb potnikov. Posebno je hudo za družine z malimi otroci in pa če imajo poleg se kup kovčegov s seboj. Toda tu ti nisi siguran če ni tvoj rezerviran sedež zasedla "višja oblast" ali pa vojni ranjenec. Take so pač zdaj železniške regulacije. Treba je potrpeti ali pa še boljše, kot vlada priporoča, sploh ne potovati če ni to absolutno potrebno. Sicer je pa zdaj opaziti manj transportiranja vojaštva. So pač že odšli kam na "ono stran", kjer zdaj delajo sive lase "gospodskemu" narodu.

Poročila o nemških grozovitostih v koncentracijskemu taborišču v Lublinu na Poljskem se trdovratno ponavljajo. Brez kake krivoločnosti, ni nič več kot prav, da Rusi vse tiste krematorije, v katerih pravijo poročila, da so naciji sežgali milijon in pol nedolžnih žrtev, nekatera poročila pravijo, da do dva milijona, ohranijo nedotaknjena in po vojni se naj porabi za "eksterminacijo" vseh Hitlerjevih gestapovcev.

☆

"Vse grdo in težko delo v municijiski tovarni morajo opravljati moški in stare babe", se mi je pritoževal prileten majnar, ki je zdaj tam uposlen. "Dekleta in mlade ženske je pomelžiknejo velikemu ali pa tudi samo slamatemu bosu in takoj imajo lahko delo z dobro plačo," mi je razkladal. Ker ima tovarna veliko manjših predelov, je rekel, da je našel za vrtni tiščo se parček. Ker pa po naravi ni nevoščljiv, pravi, da se je obrnil proti drugemu izhodu. Toda tam je našel kar več podobnih parčkov.

Mož je bil vaje discipline v premogarski uniji, pa mu take razmere ne gredo v glavo. In pa žensk ni bilo v majni. Zraven je pa še pridigar protestantske sekte in se torej dobro razume na greh.

☆

Prvič po dolgih letih smo morali letos opustiti običajni Labor Day piknik kansaške federacije SNPJ. "Nima piva!" Včasih smo se na pikniku zadovoljili z mtoštom ali pa z doma kuhano "hudo" pijačo. Toda zdaj smo se toliko "civilizirali", da hočemo pivo... ali nič. In tako je nič.

Ampak razmere se bodo spreminile tako, da bo spet le vprašanje cvenka, ne pa piva.

V Franklinu, Kansas, je po daljšem bolehanju umrla Agnes Dobravc, soproga znanega dolgoletnega trgovca Johna Dobravca. Ob smrti je bila stara

69 let. Poleg soproga zapuša dve hčere in tri sinove. Eden je pri vojakihi.

Johnu pa, ki je naš dober naročnik Proletarca, izrekamo sožalje in mu želimo zdravje in še mnogo let.

Pogreb je bil v oskrbi slovenskega pogrebnege zavoda in B. C. Morgana. A. Shular.

TISKOVNI SKLAD PROLETARCA

IX. IZKAZ

Dearborn, Mich. John Plachter \$2; Mary Knez \$1, skupaj \$3. (Poslal John Plachter.)

Herminie, Pa. Mrs. Andrew Antončić (Aliquippa) \$1; Frank Pustovrh (Sygan) 50c; Anton Saffer (Cuddy), 25c, Skupaj \$1.75. (Poslal Anton Zornik.)

Chicago, Ill. Mary Vertnik \$1. Detroit, Mich. Lawrence Sluga \$2; Kathy Junko 75c, skupaj \$2.75. (Poslala Kathy Junko.)

Milwaukee, Wis. Frank Kastelec \$2; John Jerman 50c, skupaj \$2.50. (Poslal Louis Barborich.)

Latrobe, Pa. Po \$1: Frank Augustin, James Maglich, John Fradel, Jacob Ambrozich, Anton Rednak in Louis Glaser; po 50c: Math. Vidmar in Louis Uherlik; po 25c: John Kvartich, Mary E. Fradel, Julius Lesjak, Anton Čipčić, John Koklich, A. Jereb in Martin Zagar; A. Rožanc 15c; neimenovan 10c, skupaj \$9.00. (Nabrala na dnevu SNPJ, Sygan, Pa., Mary E. Fradel.)

Cleveland, O. Po \$1: Frank Trebec in Paul ??, skupaj \$2. (Poslal Andrew Bozich, z.)

Detroit, Mich. Po \$1: Frank Nagel in Kathy Krainz, skupaj \$2. (Poslala Kathy Krainz.)

Oakland, Calif. Anton Tomšič 75c.

Chicago, Ill. Po \$1: Frank Zvoček in Valentin Mesetz, skupaj \$2. (Izročil John Chamazar.)

Cleveland, O. Po \$1: Anton Kuvac in Mary Vidmar (Johnstown, Pa.), skupaj \$2.00. (Izročil Frank Zaitz.)

Waukegan, Ill. Michael Civha \$1; Martin Judnich 50c, skupaj \$1.50. (Poslal Martin Judnich.)

Cleveland, O. Rose Jurman \$10; Felix Strumbelj \$5; John Simčič \$2; po \$1: Agnes Lunder, Herman Grebenc, Joe Sušnik in neimenovan; po 50c: Frank Kacar in Mike Zupančič, skupaj \$22. (Zbral za časa SANSovega zborovanja Chas. Pogorelec.)

Mt. Harris, Colo. Anton Dolinar \$1.00.

Berwyn, Ill. Mr. in Mrs. Joseph Omerza \$2.

Butte, Mont. Anton Zugel \$2.

Girard, O. Frank Racich 50c. (Poslal John Tancek.)

Skupaj \$57.75, prejšnji izkaz \$956.61, skupaj \$1,014.36.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

V slučaju, da je vaš naslov ali ime na Proletarcu napačen, ali če se je primerila kaka druga pomota, sporočite nam. To lahko storite na dopisnici.

Naj vaši ovijači trajajo do zmage

Pokvarili boste ovijače ako boste devali preveč obleke skozi nje

Ker se rabi izredno veliko gumij za vojne potrebe, ga za druge potrebe primanjkuje. Rabi se ga posebno za vojne napore... Pazite na ovijače v pralnem stroju. Ne devajte preveč perila naenkrat skozi nje. Gotovi boste s pranjem ravno tako hitro in varno, ako devate perilo skozi ovijače v manjših količinah.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

Najboljši pripomoček pri učenju angleščine za starejše, ali mlajšim za učenje slovenščine je DR. KERNOVO

"ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO"

"English-Slovene Reader"

Cena \$2.00 s poštino vred

Naročila prejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.,

CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Protestanti v Angliji so protestirali proti Churchill, ker se je šel na obisk v Italijo pokloniti papežu. "Čemu naj se Pija XII. slavi za nosilca miru, ko pa ni mignil niti z mezinom v prid Anglije, ki je šla v vojno proti agresorjem", vprašuje angleška protestantska "Truth Society", dasi ve za odgovor. Tudi Churchill dobro ve, kdo je kardinal Pacelli, sedanjí papež Pij XII. Ampak "kadar si v Rimu, bodi Rimljan". To je že star pregovor, ki se ga Churchill drži.

Novi svet si bo izbral nove voditelje. Zamejne vlade, razen nekaterih posameznikov, so diskreditirane in je boljše za vse, ako se več ne vrnejo. Najboljše za svet je, ako ostanejo v "ubežništvu".

Tudi Šubišičeva vlada ni po mnenju osvobodilne fronte v Jugoslaviji drugača kot "zamejna", čeprav ima s Titom prijateljske odnose. Bodoči Jugoslaviji bodo načeljevali taki ljudje, ki so ostali v nji in se borili v nji ter zanjo takrat, ko je bilo najbolj nevarno.

V zatonjevanju Hitlerja se Karla Marxa jako malo omenja. Mnogi so namreč ne samo za poraz Hitlerja, ampak še bolj proti marksizmu, ki ga je Hitler obljubil pomesti za zmerom z zemeljske oble. Sedaj pa se markisisti oglašajo kakor iz groba, toda so živi, ne mrtveci.

Na Sansovem zboru 2.-3. septembra v Clevelandu se je dogodilo precej zagonetnih stvari. N. pr., kako se je volilo predsednika. Anton Zbašnik, tajnik Ameriške bratske zveze, je zna, energična osebnost. Bil je kandidat za predsednika konvencije, in pa Jože Zavertnik iz New Yorka. Delegaciji je bil znan po imenu — največ vsled slovesa svojega očeta, osebnost pa le malokomu. Vendar pa je bil J. Zavertnik izvoljen, ki je dobil 63 glasov, Zbašnik pa 55. Potem ni hotel Zbašnik sprejeti nobene kandidature več, dasi bi bil izvoljen, toda priporočil je v eksekutivo Antona Krapenca že po končanih nominacijah. Zaleglo je, da je bil izvoljen.

Joseph Ovca v Springfieldu komentira o naši kampanji 200-terih in bi rad, da ko bo končana, pričnemo nabirati z enako vnmemo nove naročnike. O klicu v skupino 200-terih pravi, da smo skromni. Skofje znajo to veliko bolje. V Springfieldu se je škof odločil nabirati v sklad Petrovih novičev (ali po domače v vatikansko blagajno) pol milijona, pa je dobil kar cel milijon! Ni čudno, da se tudi najbolj znameniti ljudje pri papežu tako radi oglašajo. Je sicer nekaj izjem, toda le med onimi, ki nočejo v Rim.

Ruska fronta je ena najbolj zajezenih. Hitler še poudarja, da se on vojskuje ne samo za Nemčijo, ampak za civilizacijo vsega sveta proti ruskim barbarom. In se je res na vzhodnem bojišču toliko uprl, da je ofenziva rdeče armade krenila proti Rumuniji, Madžarski in v Bolgarijo. In tudi Jugoslavije se je že dotaknila.

"Die-hard" pravijo v Angliji tistim torijem, ki so tako trdi reaktorji, da niti umreti ne morejo. Čudno je, da se dobe slični ljudje celo med naprednjaki, ki prav tako ne verujejo, da se svet "vendarle giblje".

Na konvenciji Sansa jih je bilo jako malo, ki so vedeli, da se je nekako v istem času, oziroma nekaj prej, vršila "veležna" seja zveze slovenskih župnij. Članek o nji je na drugem mestu v tej številki. Za javnost so poudarili, da se jim gre za združenje vseh delov Slovenije. A v resnici so o tem najmanj govorili. Razpravljali so največ o "partizanski nevarnosti". Deputaciji, ki so si jo izbrali za poset v Washington, so naročili, naj s posredovanjem vplivne katoliške organizacije CWC posreduje, da "teror" v Jugoslaviji zatre, če potrebno, "s silo". Teroristi so po mnenju zveze slovenskih župnij partizani s Titom na čelu.

Frank Česen iz Clevelanda pravi v Prosveti z dne 11. sept. o Sansovem zboru med drugim, "da je bilo pri volitvah novega odbora značilno to, da je napredni element volil tudi za katoličane in psevdonaprednjake, dočim so se oni (katoličani) strogo izogibali naprednih kandidatov, kar se je zlasti izrazilo po kazalo v primeri zmožnega in agresivnega člana izvršnega odbora Franka Zaitza."

Mogoče niti Česu ni znano, da se je tista skupina na svojih par sestankih odločila baš njemu (Zaitzu) najbolj nasprotovati. Tako "srečo" ima on v konfliktih z idejnimi nasprotniki na vseh konvencijah. To je dobro za gibanje, ki ga zastopa.

Lia Menton v tej številki in pa F. Česen v Prosveti se pritožujeta tudi nad nepredvidnostjo nominacijskega odbora, ki je bil po njunem mnenju v izbira-nju kandidatov v Sansov širši odbor jako površen, če ne celo krivičen. To nevaležno nalogo so imeli Vincent Cankar, Mirko G. Kūhel in Janko Rogelj. Česen pravi:

Širši odbor se je zmanjšal iz 40 na 20 članov, kar je čisto pravilno, ker je bila polovica izmed njih tako in tako pasivnih. Ta odbor ni bil izvoljen, temveč imenovan, kar nikakor ne diši po demokraciji. Pomankanje časa je bil prazen izgovor. Nominacijski odbor je imel lahko najboljše namene, toda na

žalost ne pozna razmer v naselbinah in posledica tega je, da so se takoj slišale pritožbe, nekaj naselbin, ker so bili imenovani neaktivni člani v odbor, a aktivne se je prezrlo. Ta odbor je važen zato, ker je od njega bolj odvisen finančni in članski napredek SANSa kot pa od izvršnega odbora samega.

Katoliško skupino na Sansovi konvenciji so v glavnem predstavljale Marie Prislandova iz Sheboygana, Albina Novakova iz Clevelanda in Josephine Erjavčeva iz Joliet. Vse tri so vodilne odbornice Slovenske ženske zveze. Za prvo je izpregovoril dobro besedo (v času nominacij) Adamič, za Novakovo Frank Puncer iz Milwaukeeja in za Erjavčovo Frank Aleš, ki jo je predlagal v odbor. Lia Menton pa se je po končanih volitvah čudila, čemu se je dajalo prednost tudi v nominacijskem odboru nekaterim takim, ki za Sans nimajo posebnih zaslug. A drugače pa je bila ta konvencija to, za kar je bila sklicana, namreč za boj proti fašizmu in za svobodo narodu.

KOGAR SE TIČE

Detroit, Mich. — Prva redna konvencija SANSa je za nami. V kratkem času, ki je bil na razpolago, se je razčistilo marsikaj, rešilo kočljiva vprašanja in dalo smernice bodočemu delovanju. V obče je bil potek zasedanja prav povojen. Mala nesoglasja so se hitro izravnavala. Delegacija se je razšla prepričana in zadovoljna, da je SANS v kratki dobi svojega obstanka izvršil ogromno delo, ki ga pa še sedaj ne znamo pravilno ceniti.

Skoda le, da ni imel nominacijski odbor dovolj uvidenosti, da bi izvršil svojo sicer težko nalogo nominacije kandidatov, da bi se dalo priznane onim, ki so ga res zaslužili. Če si ni bil na jasnem o resničnem položaju krajevnega delovanja posameznih podružnic, bi moral iskati informacije pri podružničnih zastopnikih. Prevladati bi morala objektivnost, ne pa subjektivnost, enostavno rečeno, da se da priznanje le osebam, ki ga v istini zaslužijo. Zalostno je, da je zbornica ostala nena, čeprav je marsikdo izmed delegacije in izvršnega odbora dobro znal, da se dela krivica, pa le ni imel nihče toliko poguma, da bi se oglašil in poskušal popraviti zgrešeno na listu mesta. Znam, da vsi oni, ki ne delamo za čast, nagrado ali priznanje, bomo še v bodoče storili vse, kar bo v naši moči, čeprav se ne obesa našega po-zrtvovalnega dela na veliki zvon. Bodite prepričani, da bo naš narod sam spoznal, kdo je v istini delal in žrtvoval zanj.

Grenko spoznanje, da ste bili prezrti, naj vam ublaži zavest, da ste storili svojo narodno in človečansko dolžnost. Prej ali slej boste poplačani za svojo veliko po-zrtvovalnost in globoko bratsko ljubezen, morda na podoben način kot sem bila jaz. Jože Zelenc iz Waukegana, mi je po rojaku-delegatu John Turk-u iz Chicago poslal nekoliko lepih posnetkov Vrhnike, ki jo je naš veliki nesmrtni Ivan Cankar tako ljubil in kjer sem preživela najlepša življenska leta, detinsko in deklisno dobo. Ker mi njegov naslov ni znan, mu tem potom izrekam iskreno zahvalo, da je na tak lep način izrekel svoje priznanje za moje delo v prid našim junaškim bratom in sestram v stari domovini. — Lia Menton, tajnica podružnice št. 1 SANSa.

RAZGOVORI
(Nadaljevanje z 2. strani.)
ši Clarendon - Hillčan Mike Reading. In tako gre dolga vrsta. Da, Proletarec ima dosti prijateljev. Hvala vam!

Ruski relief
Sedaj, ko so ruske čete že v Jugoslaviji, se me bo mogoče še kdo spomnil s malim darom. Zadnji petek je to storil Joseph Omerza iz Berwyna, Ill., ki je prispeval \$5.

Proletarec služi edino delavcem in njihovim bojem za pravice. V zameno ne pričakuje drugega kot da ga naročajo in čitajo.

NACIJSKA POSADKA V FRANCJI, ki se je podala Američanom.

V Argentini preganjajo vse, ki so osumljeni "radikalizma"

Progoni in hišne preiskave se dogodile tudi pri mnogih Slovencih.—Diktaturi v Buenos Airesu se mojejo tla

Argentina je edina država na tej polobli, ki se ni hotela izreči zaeno z drugimi za skupno akcijo proti osišču. Ostala je nevtalna, toda na način, da je bilo v korist fašizmu v Nemčiji (in posebno Španiji) ter v škodo združenim narodom.

Socialistične liste je zatrla že lansko jesen. En socialistični dnevniki je potem spet dovolila, toda po nekaj dneh je prenehala, ker so socialisti uvideli, da se jim takega, kakor ga hoče cenzura, ne izplača izdajati.

Svoboda tiska, zborovanja in govora je v Argentini stvar prošlosti in upanje, da ta toliko obetajoča republika spet postane demokratična, ne bo še tako kmalu izpolnjeno.

Kot je med fašisti običaj, tako se vladajoči sloj tudi v Argentini bavi največ — namreč na videz — v boju proti komunizmu.

V Argentini komunističnega gibanja pravzaprav ni, razen malih struj, toda do postanka diktature pa je bilo v nji močno socialistično gibanje, ki pa postaja jačje vzlic diktatorskim naredbam.

Glede tujerodcev se je nova argentinska vlada zavzela, da jih čimprej asimilira. V ta namen je udarila po njihovem časopisu in kar jih še dopušča, morajo biti urejani po vladnih navodilih.

Nekaj Slovencev v Argentini — bržkone jih je precej, pa so vztrajali pri svoji prepovedani ideologiji in zašli v težave.

"Slovenski tednik", ki izhaja v Buenos Airesu, jih je zelo karal raditega in še zdaj jim očitovsko pripoveduje, da s svojimi taktikami in prevratnostmi ogrožajo ne le svojo bodočnost pač pa vseh Slovencev v Argentini.

Kot je običaj, se jih nedvomno tudi tam dolži "komunističnih aktivnosti", čeprav so večinoma le takih nazorov, kot jih zastopajo združeni narodi in ob enem pa za uredbo v duhu socialistične ideologije.

"Slovenski tednik" z dne 20. junija, ki smo ga prejeli nedavno, je na naslov "prevratnih" rojakov v Argentini objavil sledeče svarilo:

OPOZORILO ROJAKOM

Radi nekih nevaščnih dogodkov 1. in 25. maja je oblast na delu, da izsledi komunistične propagandiste. Kakor nam je znano, je padel sum tudi na nekatere naše ljudi in zvezo, da so nekateri že v rokah policije. V opozorilo nevednim zapišemo, da naj pazijo, kaj imajo v hiši, kajti če policija izsledi kake komunistične publikacije, potem ni nobenega protidokaza. Delati se potem nevednega, ne pomaga nič. Zato opozarjamo rojake, naj se nikar ne vtikajo v politične stvari, posebno pa ne v nevarne spekulacije, katerih niti ne poznajo in ne razumejo.

Tako je nekaj naših rojakov že v zaporu najbrže prav po nedolžnem, samo zato, ker niso vedeli s čim in s kom so imeli posla in je oblast pri njih našla stvari, ki jih sedaj obtožujejo, oni pa nikakor ne morejo razumeti, česa so krivi, ker so nevede in nehoti sprejemali in imeli v hiši tiskovine, katere oblast zasleduje.

Prosimo naše ljudi, naj se nikar ne vtikajo v stvari, katere niso naša skrb. Mi smo sem prišli, da si mirno služimo kos kruha, ne pa da se igramo s "politiko".

Mi smo v prilog naših rojakov pri policiji že intervenirali, toda kakor rečeno, je zadeva zelo težka.

Med vrsticami beremo, da je "S. L." to "svarilo" sicer nerad priobčil, čeprav ga kontrolirajo konservativni rojaki.

Istotako med vrsticami pove, da je precej naših ljudi že v zaporu zaradi prepričanja, oziroma zgolj zato, ker so našli pri njih "komunistično literaturo".

(Tako se je dogodilo pod bivšo "demokratično" Jugoslavijo tudi kakim petim ali sedmim socialistom, ker je policija našla pri njih prepovedanega "komunističnega" Proletarca...)

"Slovenski list" rojake svari (med vrsticami seve), naj počgo vse kar imajo "slabega" (radikalnega) pisanja v hiši. Če tega ne store, jim izgovarjanje na nevednost ne bo nič pomagalo.

In ob enem jih "Slovenski list" svari, naj se NE brigajo za tuje dežele. V Argentini si služijo kruh, tam imajo svojo svobodo, pa naj lepo molče, delajo in mislijo samo po vladnih navodilih.

Značilno je, da imamo in smo imeli skozi to vojno dobo tudi v Zed. državah take urednike, ki so nas učili enako kakor pridiga Slovincem v Argentini vlada v Buenos Airesu, oziroma od nje navdahnjen "Slovenski list".

IZ URADA "BIG TONIJA"

Oakland, Calif.—Dopise bom v bodoče pisal samo pod gornjim naslovom. Enako tudi privatna pisma.

Ime "Big Tony" se me drži že od leta 1906. Nobenkrat pa še nisem pojasnil, kako se me je prijelo. Nisem si ga izmislil sam, pripečatili so mi ga drugi. Dogodilo se je to takole:

Junija 1906 sva se jaz in Frank Rugel poslovala iz slovenske metropole (Clevelanda) in se odpeljala v Kansas. Ustavila sva se pri njegovih prijateljih v Dunkirku, Kans. Naselbina je bila takrat nova, enako seveda tudi šohi. Delo se je lahko dobilo. Poslali so me na "room and board" k družini Franka Tomca, ki je že dolgo med pokojniki. Preskrbel mi je delo in me učil, kako se koplje premog. Frank Rugel pa je

ostal pri družini Johna Markovica. Delo mu je dobil njegov prijatelj Frank Poterpin, ki ga že tudi krije zemlja.

Prijatelj Rugelj je še vedno v istem kraju, kamor sva se takrat naselila. To je bilo leta 1906. Ostala sva si iskrena prijatelja. Kadar me pot zanese na obisk v Kansas, se oglašim pri Rugeljevih. Pri tej prijazni družini se počutim kakor doma. Ima dokaj veliko farmo, zelo dobro urejeno, na kateri delajo, od kar se je poslovil od dela v rovi, nad 20 let. Jaz pa živim v Oaklandu že 22 let. Uposlen sem pri mestni občini 19 let.

Ko sem v Kansasu dobil delo, je bilo v tisti "entri" pet premo-garjev. A voznik pa nam je pripeljal samo štiri vozičke. To se je ponavljalo. Torej eden izmed nas ni dobil vozička. Na tisti "entri" sva bila dva z imenom "Tony" — namreč jaz in pa en Italijan.

Voznik jih je pripeljal in mi-mogrede zakričal: "Your car, Tony!"

Nastala je zmeda, kateri Toni je deležen tiste kare. Jaz sem jo držal na enem kraju, Italijan na drugem.

"Kaj le bo iz tega," sem si mislil. Fant se je podal s pretnjo, da se bo pritožil vozniku.

To je storil, češ, da sem vzel njegovo karo. Voznik je razjasneval, da je vsakdo upravičen do enakega števila vozičkov. Razsodil je takole: "Da se v bodoče ne bosta prepirala, kdo izmed vaju je deležen kare, bom vselej zavpil: 'Car for you, 'Big' Tony', ali pa 'Car, little Tony'".

Ker smo v sezoni počitnic in se nisem kaj prida počutil, sem si jih vzel 12 delovnih dni. Namesto da bi se zabaval ali kam peljal, me je pa bolezen priklenila na posteljo. Pozvali smo zdravnika, ki je ugotovil, da moj karburetor ne deluje pravilno. Namreč srce. Vprašal me je, če imam premalo sape. Ne vem, kako bi to raztolmačil, sem mu rekel. Ali je imam preveč ali premalo, saj sam ne vem. Včasih tako hitro diham kot se bi šlo za stavo.

Zdravnik mi je priporočil naj ostanem par dni v postelji. Ubogal sem ga. In je zares pomagal, ker sem se takoj boljše počutil. Karburetor sedaj že bolj pravilno deluje. Sem toliko zdrav, da že lahko sedim pri pisalni mizi in tipkam tale dopis.

Torej ne mislite, da me je že "kokla brenila".

Zdravnik pa se mi je vseeno jako zameril. Pomislite, prepovedal mi je vse alkoholne pijače! Zato tole pišem brez da bi

imel polič rujnega na mizi. Da bi le njega — zdravnika, kokla brenila, pa ne mene!

Cigaret ne kadim že več let. Sedaj pa mi je tudi pijača prepovedana.

Od kar sva z ženo sama pri hiši, imava vsak svojo spalnico. Torej vse, kar mi je bilo v življenju najbolj v zabavo, moram sedaj pustiti pri miru. Skoraj bi rekel, da res ni vredno še v nadalje živeti.

Kaj mislite vi, cenjeni prijatelji? Počitnice 12 dni so po mojem mnenju prekratke, pa sem sklenil, da se jih bi lahko podaljšalo. A v tak namen je potreben denar. Sklenil sem na svoji postelji, da se bom obrnil na svojo finančno tajnico v sosedni sobi, da mi jih podaljša s potrebnimi dolai ji.

Ker sem bil torej tudi brez poliča zelo razpoložen, sem si mislil, kaj pa, če bi priložil tudi svojo sliko. Bila je narejena pred dobrim mesecem pred hišo, v kateri je urad "Big" Toni-ja. Stroške zanjo plačam sam. Vrh tega, da ne bo vse to brez koristi Proletarcu, pošiljam naročnino, ki jo je obnovil Tony Miller.

Zelo me veseli, ker se jih je že toliko pridružilo k skupini 200-terih. Še bolj pa bom vesel, ko bo kvota izpolnjena in se večala. Proletarec je vreden podpore.

Pozdrav vsem od "big" Tona-iz dalnje Kalifornije.

Anton Tomšič.

Ljudski zbor v vipavski dolini

Zoja poroča. — Dne 30. julija t. l. se je zbrala v Vipavski dolini na slovenskem Primorju velika množica ljudstva, ki je štela okrog 6000 oseb. Prišli so iz vseh odtonih krajev. Da ne bi vzbujali sumnje med sovražniki, so odhajali na zbor v manjših skupinah, a na nekaterih krajih so jih sovražnikove postojanke zasumile in tako so se morali z njimi spoprijeti in prodreti njegove črte.

Zborovanje je odprl podpredsednik pokrajinskega odbora za slovensko Primorje dr. Jože Vilfan, za njim pa sta govorila zastopnik Rdeče armade polkovnik Ibočenko in zastopnik anglo-ameriške vojaške komisije major Waugh.

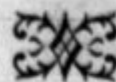
Drugi govorniki so bili Miha Marinko, zastopnik Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta; Janez Ribar, komisar devetega korpusa; Lidija Senčur, Janez Stanovnik ter zastopniki Slovenske ženske antifašistične fronte in Mladinske zveze.

PIKNIK

KLUBA ŠT. 1 JSZ

V NEDELJO 17. SEPTEMBRA

pri KEGLU V WILLOW SPRINGSU.

Fina postrežba — Nagrade — Balincanje — Igre

Igral bo GRADIŠKOV-OMERZOV orkester

Prebitek v korist Proletarca

Vstopnina prosta.

Vabljeni vsi.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNTE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado, \$6.00
na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Prva konvencija Slovenskega ameriškega narodnega sveta, ki se je pričela v soboto 2. septembra, je bila uspešno zaključena v nedeljo 3. septembra popoldne. Vsa zborovanja so se vršila in izvršena v harmoniji in za izjeto delo SANSa v preteklosti je odbor dobil zaupnico.

Predstavnikom osvobodilnega gibanja v Sloveniji se ni bilo mogoče odzvati in biti osebno navzoči na konvenciji, pač pa so izrazili svoje in želje narodna potom brzojavov, ki so bili delegaciji prečitani v soboto in nedeljo. Zlasti z velikim navdušenjem je zbornica sprejela brzojav od Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta (SNOS), katerega sta v imenu predstavitelja podpisala predsednik Josip Vidmar in tajnik Boris Kidrič ter brzojavo od ministra dr. Draga Marušića in ministra Save Kosanovića. Louis Adamič je prečital pismo od maršala Josipa Broza-Tita, predsednika narodnega osvobodilnega sveta Jugoslavije, in pismo dr. Josipa Smolake, poverjenika za zunanje zadeve v AVNOJU (Antifašističnem veču narodne osvoboditve Jugoslavije), kar so zborovalci pozdravili z burnim aplavzom.

Razne resolucije, pravila in drugi važni zaključki, konvencije bodo kasneje priobčeni v naših listih, kakor bo tudi zapisnik.

Konvencija je izvolila glavni odbor, sestojec iz izvršnega, nadzornega in širšega oddelka ter namestnike. Sledeči člani SANSa tvorijo novi odbor:

Izvršni: Ebin Kristan, predsednik, Janko N. Rogelj, I. podpredsednik, Fred A. Vider, II. podpredsednik, Mirko G. Kuhel, tajnik, Vincent Cankar, blaginjak, Jacob Zupan, zapisnikar; odborniki so: Leo Jurjovec, Anton Krapenc, Leopold Kushlan, Albina Novak in Fr. Zaitz.

Nadzorni: Louis Zeleznikar, predsednik, Josephine Zakrajsek in Joseph Zavertnik, nadzornika.

Sirši: John Arko, Anton Debevec, Joseph F. Durn, Josephine Erjavce, Theresa Gerzel, Anton Horzen, Anthony Jeršin, rev. Matija Kebe, Frank Klune, Helena Kušar, Kath. Krainz, John Kvartič, John Pollock, Ludvik Mutz, Antoinette Simič, Theresa Speck, Valentin Stroj, John Stonich, Andrew Vidrih in Anton Zbašnik.

Namestniki za izvršni odbor: dr. Andrew Furlan, Louis Kafferle in Frank Alesh.

Namestniki za širši odbor: Frank Cesen, Louis Champa, John Turk, John Terčelj in Joseph Zore.

Častni člani: Louis Adamič, častni predsednik, Marie Prislend, častna podpredsednica, dr. F. J. Kern, častni odbornik.

Delegati iz New Yorka so tekom svojega bivanja v Clevelandu pridno razpečavali partijske zvezdice, katere je nabavil delegat Rado Vavpotič. Čisti izkupiček od teh zvezdic je

namenjen SANSu. Ker je nastalo nekaj nesporazuma, kaj dotične zvezdice pomenijo, naj služi vsem prizadetim sledeče pojasnilo: petkonična rdeča zvezda pomeni našo znano jutranjo zvezdo danico — oznanjevalko dneva svobode. Konice v zvezdi pa značijo pet glavnih narodnosti v Jugoslaviji — Slovenijo, Hrvaško, Srbijo, Macedonijo in Črno goro. Ta zvezda je torej simbol bodoče svobodne, federativne Jugoslavije; najdemo jo tudi na belem polju rdeče-beloplave nove jugoslovanske zastave.

Na konvenciji so razni govorniki poudarjali važnost letošnjih predsedniških volitev in zaključeno je bilo, da SANS pozove vse ameriške Slovence volilce, da se pri svojih volilnih odborih registrirajo in na volilni dan tudi volijo za take kandidate, ki so naklonjeni Združenji Sloveniji in demokratični, federativni Jugoslaviji. Kot organizacija, sestojeca iz članov raznih političnih prepričanj, je SANS v ameriški politiki nevtralen. Apelira pa na vse ameriške državljane slovenskega pokolenja, da uvažujejo letošnje ameriške volitve in izvršijo svojo državljansko dolžnost. Vaše najsilnejše orožje je volilni listek. Registrirajte se!

V nedeljo 17. septembra se vrši v Coverdalu, Pa., jugoslovanski shod pod avspicijo slovenskih, hrvaških in srbskih društev v Coverdalu in okolici. V imenu SANSa bo govoril njegov tajnik Kuhel. Vseslovenski kongres bo letos zboroval v Pittsburghu 23. in 24. septembra. Tudi SANS je član tega kongresa in bo poslal na njega sedem delegatov, zastopnikov SANSa pri Združenem odboru južnoslovenskih Amerikancev, ki bo imel svojo letno sejo v Pittsburghu en dan pred kongresom. Slovenska društva, organizacije in organizirane skupine so vabljene, da pošljejo svoje zastopnike na Vseslovenski kongres.

Konvencija SANSa je spreminila obstoječe določilo glede članarine in zaključila, da znaša nova članarina najmanj \$2 letno. Plačati se mora v enem, a ne manj kot v dveh obrokih, bziroma \$1 vsakega pol leta. Tajnike naših postojank opozarjamo, da pobirajo članarino v smislu tega zaključka. Vsakega člana se naj izda članska kartica. Razumljivo je samo po sebi, da podružnice lahko določijo večjo vsoto za svojo članarino, le manjše od \$2 se ne dovoli. Ta določba se naj prične izvajati še ta mesec. Podružnice, ki nimajo članskih kartic, se naj obrnejo na glavni urad.

V kratkem času bo Slovenija svobodna. Toda naše delo tedaj ne bo dokončano. Vso pozornost je treba takoj obrniti, kako ojačiti SANS, povečati njegov obseg, njegovo članstvo in finančna sredstva. Obzorje se je že

toliko razjasnilo, da bi noben zaveden ameriški Slovenec in Slovenka ne smel več imeti pomislekov, ali se bi SANSu pridružil ali ne. Naj bo konec brezbrzičnosti! Narod v domovini kliče naše pomoči, našega bodrila! Na tisoče naših hrabrih mož, žena in otrok je brez domov, brez zavetišča. Stradajo! Bratje in sestre, zavedajte se tega! Pomagajte! Pridružite se SANSu, da čim častnejše in uspešnejše izvrši veliko delo, katerega ste mu poverili na Slovenskem narodnem kongresu.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

VSI VABLJENI NA PIKNIK KLUBA ŠT. 1 JSZ IN PROLETARCA

Chicago, Ill. — Menda bo zadnji slovenski piknik v tej sezoni, ki ga priredi klub št. 1 JSZ in Proletarca v nedeljo 17. sept. na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Vstopnina je prosta. Vsi dobrodošli. Igral bo Gradiškov-Omerzov orkester.

Vsi, ki imate avto, ste prošeni, da povabite s sabo toliko prijateljev, kolikor je sedežev.

Oni, ki se bodo vozili z busi, pa naj vzamejo Bluebird bus, ki vozi v Joliet via Route 4 A. Iz Chicaga gre ta bus vsako uro s postaje na 20 E. Randolph St. in ustavi na Ogden in Ashland Ave. 11 minut po vsaki uri, na Ogden in Western 16 minut pozneje, na Ogden in Kedzie 20 minut po uri, na 22. cesti in Crawford 24 minut, na Cicero in Cermak 28 minut in na Archer Ave. 35 minut po uri. Vse, kar potrebujete torej je, da ste toliko minut po uri na eni omenjenih postaj. Boljše je seveda da pridete par minut prej, da busa ne zamudite. Voznina je nizka in za povrnitev v Chicaga bodite na Keglovem vrtu 45 minut po vsaki uri. Iz Jolietja rredo ob uri, do Willow Springsa jih vzame 45 minut.

Torej ne pozabite: V nedeljo 17. septembra na svidenje pri Keglu. — P. O.

DVE OSEBI, KI SE POMENKUJETA, O USODI NARODOV

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Zahteve po reformah
Ljudstvo zahteva reform, ki bodo socialno kaj pomenile, ne pa ostale le besede na papirju. Churchill se jim upira. Roosevelt je neodločen. Prvi n. pr. je za ohranitev gnile savojske dinastije v Italiji, drugi mu je molče pritril.

Pred dobrim letom je posebn Churchill poudaril, da se jugoslovanski in grški kralj vrne na njuno prestola. Stalin je k temu dodal, da ima v takih stvareh tudi on nekaj besede, ki je prilično obveljala.

Ni verjetno, da bosta Churchill in Roosevelt to njuno obljubo sedaj spet tako svečano zatrdila.

Problem Francije in Italije
Sicer pa bosta imela v razpravi veliko važnejših stvari. N. pr., kaj naj nastane v Italiji? Pa Francije, Španske, Belgije, Danske itd.

Kako urediti Jugoslavijo, da ne bo v prihodnji vojni spet žrtvev spleta in napadov?

Kaj stori Rusija? Churchill in Roosevelt jo o svojih namerah uradno obveščata in informirata. Ampak Moskva nič kaj ne verjame v zaveznitvo teh dveh dežel in če ne pride že pred koncem vojne do iskrenega sporazuma med njimi, bo za mir v Evropi jako slabo.

Prosperiteta po vojni

Politiki demokratske in republikanske stranke obljubljajo, da bo po vojni dela za vse, cene bodo nižje, socialna zaščita bo izboljšana itd.

A v resnici se sedaj glasujejo vse drugače kot obljubljajo in govore.

RAD BI ZVEDEL za naslov rojaka LANGA (krstno ime mi je neznan), živi nekje na severni strani Chicaga. Ako kdo od rojakov ve za njegov naslov naj mi ga blagovoli naznaniti, če pa sam čita ta oglas, naj se oglasi pri meni.

JOS. KOSHAČ

1838 So. Halsted Street.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej.

Zveza slovenskih župnij sklenila "rešiti" narod

V katoliških listih je bilo poročano, da je imela zveza slovenskih župnij koncem avgusta — pred SANSovim zborom — "svojo redno sejo", na kateri je sklenila govoriti za slovenski narod pred ameriško vlado, ker se narod tam ne more oglašati...

Izvolila je deputacijo štirih — dva duhovnika in dva laikja, da ameriški vladi med drugim predlagajo "ustaviti teror" v Jugoslaviji, ako potrebno tudi s silo.

To se pravi, ameriška armada naj gre v Jugoslavijo in zatrti partizane. Kajti po mnenju zveze slovenskih župnij, to se pravi, patra Ambrožiča in njegovih pristašev so v Jugoslaviji baš partizani največja, prav za prav sedina nesreča.

"Ameriška domovina" je priobčila poročilo o tej seji 1. septembra na prvi strani z velikim naslovom, Amerikanski Slovencev (tudi na 1. strani) pa 8. septembra. V informacijo našim čitateljem, da bodo vedeli, kako zveza slovenskih župnij "rešuje" narod, ponatiskujemo iz A. D. glavne točke poročila dobesedno.

Cleveland, O. — Zveza slovenskih župnij v Ameriki je na svoji zadnji redni mesečni seji sklenila, da pošlje delegacijo k državnemu oddelku v Washington, kateremu bo predložila memorandum, v katerem bo analiziranih nekaj glavnih točk z ozirom na slovensko, odnosno jugoslovansko vprašanje.

Zbornica je prišla do tega zaključka iz razloga, ker je zdaj skrajni čas v očigled bližajočega konca vojne v Evropi, da se predloži ameriškemu državnemu oddelku upravičene zahteve Slovencev v stari domovini, v katerih imenu se čutimo dolžne govoriti mi tukaj v tem času, ko oni doma ne morejo. (Podčrtali mi.)

Deputacija se nam je zdela potrebna posebno v tem času, ko se vrši v Washingtonu konferenca zaveznikov in se bo, če mogoče, potom državnega oddelka predložiti memorandum tudi tej konferenci.

V glavnem bo obsegal memorandum sledeče točke:

1. Ustvaritev nove Jugoslavije, v kateri naj bodo zlasti kompaktno zbrani vsi Slovenci; avtonomija posameznih držav v Jugoslaviji; narod naj si sam odloči oblike vlade in to brez vsakega pritiska od katere koli strani.

2. Vsa slovenska zemlja naj se izroči zopet Slovincem, to je Primorska s Trstom, Koroška, Stajerska, Medjimurje.

3. Poudarjanje, da Trst za Slovence že davno ni več odprto vprašanje, ampak zaključeno ter zahtevano kot edina in prava slovenska lastnina.

4. Zavezniki naj takoj zaizvedejo vse potrebne korake, da se teror v Jugoslaviji ustavi, če treba s silo. (Podčrtali mi.)

Sklenjeno je bilo, da bo deputacija sestojala iz štirih oseb in sicer dveh duhovnikov in dveh laikov.

Bodočnost Slovenije oziroma Jugoslavije se že ustvarja. Zato ne smemo zamuditi niti trenutka in moramo spregovoriti v imenu Slovenije resno besedo na pristojnih mestih. Zveza slovenskih župnij je smatrala za svojo sveto nalogo, da stori svojo narodno dolžnost do stare domovine. Ker ima dobre zveze na odgovornih mestih, deputacija tudi pričakuje, da bo s svojo mislijo tudi uspešna. (Podčrtali mi.)

Zveza slovenskih župnij hoče med svojimi ljudmi s to jezuit-sko potezo napraviti vtis, da se je spomnila na narod tam in šla zanj v boj, ker se on ne more boriti in pa ker nima sam besede.

To je kajpada laž, kajti narod tam se sam bori in ima besedo tako glasno kot je ni imel še nikdar v svoji zgodovini!

Vendar pa je v tej stvari še ena druga zanimivost. Zveza slovenskih župnij namreč že dolgo trdi, da zastopa več Slovencev kot jih sploh je v tej deželi, tam pa ves slovenski narod.

Izjava, objavljena v A. D. in A. S. poudarja, da je bila dana deputaciji štirih naloga zahtevati od ameriške vlade "pod-

vzeti vse potrebne korake, da se teror v Jugoslaviji ustavi, če potrebno, s silo."

Sedaj pa si predstavite voditelje zveze slovenskih župnij, ki jih je urednica Zarje Albina Novak predlagala v dopisih v "vseh" slovenskih listih za delegate na minulem Sansovem kongresu.

"Ameriška domovina" je namreč smatrala, da je A. Novak tisti svoj dopis res poslala vsem slovenskim listom. Proletarcu ga ni, in tudi če bi ga, bi šel tja, kamor spada, ali pa bil objavljen s komentarjem, kakršen se spodobi.

Nekateri pravijo, da je imela dober namen. Pater Ambrožič jo je napadel, in nato pa še urednik Am. domovine, čeprav ji je dopis objavil brez komentarja in ga napisal šele, ko je pater dejal, da je ona neresna ženska, in pa vsi tisti uredniki, ki so ji dopis priobčili. Albina je bila na prošlem Sansovem zboru izvoljena v eksekutivo z veliko večino.

Potem so se v zvezi s Sansovim zborom in pa seje zveze slovenskih župnij vršili zaupni sestanki katoliških ljudi, nekaj že pred Sansovim kongresom, drugi ga v istem času.

Deputacija zveze slovenskih župnij je bila torej delegirana, kar se reklame tiče, da deluje za tako Slovenijo in za Jugoslavijo, za kakršno je SANS od začetka svoje ustanovitve. Toda v Washington ni bila poslana radigate namena, ker je pač prav dobro vedela, da je to delo SANS že izvršil. Tja je šla, da priporoča "zadušitev terorja v Jugoslaviji". To je, da deluje proti osvobodilni akciji in za reakcijo.

To je bilo na tisti seji zveze slovenskih župnij glavni predmet. Gospodje so poudarjali, da imajo tam s pomočjo irskih politikov na visokih vladnih mestih veliko večji vpliv in zaslobo, kakor pa Louis Adamič, torej sedaj je čas, da se potegnejo za ohranitev reakcije v Sloveniji!

Morda se komu to ne zdi resna stvar.

Saj tako se je lahko razumelo na Sansovem kongresu ob času volitev, ko so nekateri kar tekmovali, kako bi spravili v odbor čimveč pristašev Ambrožičeve zveze.

K sreči pa sedaj narod TAM GOVORI in deputacija zveze slovenskih župnij mu ne bo zaprla ust, tudi če na ameriško vladno se tako apelira, da naj zatrti "teror v Jugoslaviji" (namreč v Sloveniji) magari s silo. Samo, da ga zatrt, na sredstva se ne gleda.

Ampak narod, ki se je znal boriti proti Hitlerju, Mussoliniju in domači reakciji, bo vsekar kos tudi zvezi slovenskih župnij.

Sicer pa, kaj pravzaprav je "zveza" slovenskih župnij? Ali imajo tisti župniki, ki z njo ne soglašajo, pogum povedati, da ne govorijo v njihovem imenu? Ne! Molče ko grob.

Delavci, podpirajte Proletarca kot podpira on vaše napore in boje!

OGLEDALO

Chicago. — Se predno je Amerika stopila aktivno v vojno, je predsednik Roosevelt zatrjeval, da ako bo potegnjena v njo, ne bo imel nihče prilike si kovati kapitala iz nje. Današnje uradno poročilo pove pa ravno nasprotno in sicer, da so korporacije napravile čistega dobička, odšteti davke v letu 1943, \$24.500.000.000 v letih 1938 in 39, ko še ni bilo toliko vladnih naročil za vojno, pa \$4.500.000.000. Te številke je podal na centralni seji lokalnih zaupnikov CIO 17. avgusta gl. pravni svetovalec mr. Price, katere sem se udeležil. In to ni še vse. Kolikim delavcem pa je znano, da je zvezni kongres že leta 1942 sprejel postavbo, da se korporacijam garantira dobičke za dobo dveh let po vojni in sicer v višini, ki so jih imele v zadnjih dveh letih pred vojno?

Brez ozira, če delajo izgubo, bo izguba in dobiček krila zvezna blagajna. Pred istim kongresnim odborom, ki je priporočal gornji načrt za korporacije, se je nahajal prilično zadovoljiv načrt tudi za delavce, da bi se njim jamčilo delo ali pa brezposelnost zavarovalnino za dobo dveh let. Korporacije so zakričale, da bi dotični načrt podpiral lenobo in večina kongresnih odborov je bila istega mnenja. Načrt so položili "na polico". Vsa znamenja kažejo, da bo delavstvo tam kjer je bilo pred to vojno, v krušni liniji.

Zelo žalostno je za civilizacijo, da dopusti, da pešiča parazitov kuje dobičke na račun trpljenja in človeške krvi, na račun potokov solza mater in očetov, žen, sinov in hčera. Precej je temu kriva administracija, ker je zavrgla izvajanje new deala in se prepustila pritisku velikega biznisa, še več pa kongres, ki služi samo velebiznisu. V splošnem seveda je pa "trivo ameriško ljudstvo, ker je brezbržno za svojo lastno delavsko politično akcijo. Če bo ameriško delavstvo tudi po tej vojni tako brezbržno zanjo kot je bilo dosedaj, bo ono odgovorno za katastrofo tretje svetovne vojne, katere je neizogibna, če se ostane profitni kapitalistični sistem. V oktobru leta 1928 sem v Prosveti zapisal tele vrstice:

"V kratkem bo sledila depresija, katero pa kapitalistični sistem ne bo mogel odpraviti in bo provociral vojno."

Dalje mi ni treba praviti.

V nekem mestu se napredni element pritožuje čez svoj lokalni časopis, ker mu v vsem nasprotuje kar hoče on graditi. To je tako kot je rekel govornik na seji centrale CIO glede čikaškega lista. Kdor izmed delavcev kupuje dotični list, pljuje v svojo lastno skledo in obenem redi gada na svojih lastnih prsih. Slovenci imamo Proletarca in Prosveto, ki bi morala zahajati v vsako slovensko hišo, kjer stanujejo delavci. In teh je 95 odstotkov. Če ne zahajata k njim, kje je krivda? V prvi vrsti so krivi tisti, ki si ju ne naroče, drugič pa med zavednimi, ker so premalo zavedni, da bi ob priliki agitirali za nove naročnike. Kaj bi rekli kapitalisti svojim kapitalističnim tovarišem, ki bi agitirali in podpirali delavsko časopisje? Da so zblazneli! In po njihovem tudi upravičeno, ker če bi to de-

lali, bi šel profitni sistem kmalu k vrugu. Ravno isto je, ker delavci agitirajo in podpirajo kapitalistično časopisje. Zato tudi nikamor ne morejo s svojim programom in s svojo politično akcijo. Delavska akcija in morala pa pada. Čas je, da začne delavstvo o tem razmišljati in aktivno agitirati ter vsesplošno podpirati svoj lastni delavski tisk — svoje lastno orožje.

Vojna v Evropi se bliža koncu. Na milijone življenj je izgubljenih, milijone ljudi trajno pohabljenih, stotine vasi porušene ali pa požgane do tal. Ali zadostno razmišljujemo o trpljenju našega lastnega naroda v Sloveniji, o ljudeh, ki jih kliče mo brate in sestre, očete in matere? Številke pomožne akcije za v stari kraj izkazujejo, da smo v večini veliki hinavci. Borih \$76.000 nabranih skoro v treh letih. Komaj 25 centov na posameznega Slovence, če se računata, da je nas okrog četrta milijona v Zed. državah. Vsa čast tistim, ki so prispevali po \$5 in več. Kje so drugi? Skrajni čas je, da se vsak posamezen Slovenec in Slovenka zdrami in poseže tako globoko v žep, da bo bolelo, ker te bolečine boste v slastičnosti prenašali ob pomisli na trpljenje, skozi katerega so šli v zadnjih treh letih in pol vaši bratje in sestre. Ko boste pomislili, kako se vam zahvaljujejo s krvavečim srcem in s solznimi očmi za vašo hitro pomoč v najkritičnejši uri slovenskega naroda, vam bo dobro, ker ste pomagali. Zbirajte obleko in obuvila, prispevajte v denarju in to takoj, ker Slovenija bo najbrže kmalu vsa osvobodena. In ladje bodo v kratkem pripravljene odpeljati potrebščine našim bratom in sestram, denarja pa še ni zbranega niti za polovico ladje. Spomnite se na pregovor, da kdor hitro da, dvakrat da."

Ne pozabite, da se bo vršil piknik kluba št. 1 JSZ in Proletarca v nedeljo 17. septembra, na lepem Keglovem vrtu. Zaba ve in okrepčila bo dovolj za vse, ki so in bodo dobre volje. Pridite in na svidenje! — Louis Zorko.

Nezanjanje je delavcev najhujši sovražnik.

POSUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure popoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naglav za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

IZŠEL JE

DR. KERNOV

Angleško-slovenski BESEDNJAK

Cena \$5 s poštino vred

NAROCILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

Komur je za ohranitev Proletarca, se bo odzval klicu za prispevanje v sklad

dvestoterih

V tiskarni so nam tisk znatno podražili, poštnina je višja, in cene papirja in pisarniških potrebščin naraščajo, dočim je naročnina na Proletarca ista kakor je bila.

V nadomestitev teh višjih izdatkov in za kritje rednega primanjkljaja je bil na predlog Joškota Ovna ustanovljen poseben SKLAD DVESTOTERIH PROLETARCU V PODORO.

Vsak izmed njih se obveže prispevati najmanj \$5 v ta namen.

Ako se že niste, odzovite se tudi vi za pristop med DVESTOTERE.

Power Alone Matters

President Roosevelt and the Congress has been given some valuable information by the Board of Investigation and Research. It is so valuable that all people need to know it and to understand its implications. What the board has discovered after a survey of the transportation industry is that the best wage rates are enjoyed by the strongest unions.

At first glance there's nothing startling about the board's discovery. Isn't that what unionists always have been saying in their quest for new members? "Make your union strong and you can get better conditions."

But turn the matter around and look at it from as many angles as possible and one might very well get a better understanding of the kind of society in which the human race is now functioning.

A direct view of the situation leaves no doubt that it is power—and power only!—that gets things for workers. Right doesn't figure. Right and fellowship and justice are abstracts, useful only as themes for preachers' sermons and rabble-rousers' themes. It's power—wonder working power—that gets the gelt.

Usefulness? Nix! A useful worker who is not organized is going to get less than another of equal worth who has learned how to unite his strength with his fellows. Not usefulness, but power determines the weight of the pay envelope.

Training? Ask a school teacher about that. He (or she) may impress the importance of all the conventional virtues upon their classes. But they know that those things don't have a cash value when they compare their checks with the earnings of strongly organized workers. School teachers have plenty of training. They lack organization and power. Therefore, they also lack on payday.

Well, so much for the front and two sides of the matter. Now turn the subject all the way around and consider the board's statement in reverse. What happens when power is lost? Ask an old cigarmaker, glassblower, a hosiery worker. They know. Then wages go down. Then living standards drop. Then the law of power works in the other direction. Then at least a few of capitalism's dupes understand that the social virtues don't mean anything at all—not under the competitive system of "free" enterprise.

We wonder sometimes why there are so many individuals who behave as though they thought that virtue is its own reward in this practical and power-rewarding world. Even more often we wonder why unionists, who understand something about the value of power, vote for an economy of private ownership and labor exploitation which places so very much power in the hands of the few people who own the jobs that even members of the strongest unions must use.

Reading Labor Advocate.

IN PEACE AS WELL AS IN WAR

A Senate committee recently held an inquiry on why nearly 5,000,000 young men have been found mentally or physically unfit for military service. This was about one-third of all who were called up for induction. National leaders in various fields appeared before the committee and made suggestions for general health improvement.

The situation plainly calls for a national program to develop physical fitness. This involves many things, including adequate provision for medical care, starting with the child. Other basic essentials are decent housing and raising of wage levels to bring good living conditions to all classes of people.

The problem is closely tied up with fitness for war and national welfare, the American Youth Commission points out. "National defense and national welfare," it says, "are fundamentally dependent upon the development of a strong, healthy people. In the present juncture, every phase of health and physical fitness for the entire population is deserving of most earnest attention."

It is too bad that it took a war to reveal to us how badly the nation is handicapped, and unnecessarily so, by the mentally and physically unfit. Let us hope that we have learned our lesson and that it will not be forgotten again when peace comes. One-third of the national population below physical and mental standards is a terrible handicap in peace as well as in war.—The Brewery Worker.

The Anglo-American Oil Accord

By SCOTT NEARING

An Agreement on Petroleum between the Government of the United States of America and the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland was signed on Aug. 8. The purposes of the agreement as set forth in the introductory article are:

1. "That ample supplies of petroleum, available in international trade to meet increasing market demands, are essential for both the security and economic well-being of nations."

2. "That the world's petroleum resources, adequate for the foreseeable future, should be utilized on the basis of sound engineering practice and in the interests of producing and consuming countries."

3. "That such supplies should be available in accordance with the principles of the Atlantic Charter and in order to serve the needs of collective security."

The body of the agreement contains two significant provisions. (1) "Subject always to considerations of military security and to the provisions of such arrangements for the preservation of peace and prevention of aggression as may be in force, adequate supplies of petroleum shall be available in international trade to the nationals of all peaceable countries at fair prices and on a nondiscriminatory basis." (2) Existing petroleum rights are guaranteed against action by either government and access to new oil concessions is to be regulated by "the principle of equal opportunity." An 8-member international petroleum commission is to be appointed immediately, four members from each government; an international conference on petroleum is to be arranged "as soon as practicable"; arrangements will be made for "an international petroleum agreement and a permanent international

petroleum council" composed of representatives from all "interested producing and consuming countries."

The oil agreement was signed by Edward R. Stettinius Jr., acting secretary of state for the U.S., and Lord Beaverbrook, Lord Privy Seal for Great Britain.

The Anglo-American oil accord is of first-rate importance for several reasons. It is in effect an industrial as distinguished from a diplomatic treaty. It involves the two chief oil producing nations. It does not include the third oil producer—the Soviet Union. It is so worded that the Axis countries, which possess little oil, can be prevented from obtaining oil concessions and where "military security" and "the preservation of peace and prevention of aggression" demand it, can also be prevented from obtaining oil.

Before World War II began, Anglo-American concerns held practically the entire world oil supply, outside the Soviet Union. The petroleum treaty gives official sanction to this Anglo-American oil monopoly and furnishes a government guarantee of the profits of the Standard Oil and Royal Dutch Shell interests.

Official propaganda agencies have issued many warnings against Axis plans for government-backed world cartels. After nearly five years of war a powerful world cartel has been born, not of the totalitarian Axis, but of Anglo-American free enterprise parents.

It is not enough that men should vote; it is not enough that they should be theoretically equal before the law. They must have liberty to avail themselves of the opportunities and means of life; they must stand on equal terms with reference to the bounty of nature. —Henry George.

THE MARCH OF LABOR

Norris--The People's Senator

The Tennessee Valley Authority, with its great system of interlocking dams and generating stations, is the mighty physical monument to George W. Norris, the "people's senator" from Nebraska who died Saturday. Yet there is a sense in which he made an even richer contribution to American life. All over the country men and women once cynical about politics and politicians gained from his career a renewal of faith in vital American democracy.

It was not only what Norris did that made him great but also the way he did it. In the face of abuse, misrepresentation and plots against him, from the Old Guard of his own party, he never surrendered his principles. He was threatened with prosecution and disgrace, fought by such underhanded tricks as the "Grocer Norris" episode of 1930, vilified as an "enemy" of the "American system." He rode out the storms with a contented spirit, never flagging in his zeal for the general welfare, never doubting that his integrity and purposes would be understood.

The roll of his major accomplishments in a 40-year career in Congress is imposing—liberalization of the House rules in a bitter duel with Speaker Cannon; the Norris-La Guardia anti-injunction law; the lame duck amendment and TVA. But in all this period, whatever the issue, Norris could be depended on for the people's side. His tenacity in the face of temporary defeat was the terror of his enemies. And he grew in stature and in breadth of liberalism as he grew older in years.

He gave a new meaning to independent progressivism in American politics. With increasing frequency he transcended narrow partisan and sectional interests to speak what he felt was the truth for the whole nation. It is not surprising that the nation, in the end, gave him its trust in a unique and special sense and that he became, as no other senator before him, a spokesman at large for the people of the United States of America.

"PIN-UP BOY OF BIG BUSINESS"

Some time ago Eric Johnston, president of the United States Chamber of Commerce, wrote a book, or perhaps his publicity man wrote it for him. That's not material, because Eric's name is on the cover. Most of the newspapers ballyhooed the volume in fine style, but the Memphis "Commercial Appeal" wasn't impressed. Its book reviewer wrote:

"After reading the book, I don't think Eric Johnston has any conception of labor's aims. I don't think he has the slightest sympathy with the liberal spirit. I think his repentance for the sins of Big Business is only skin deep. He is a clever salesman with a disarming trick of public confession to put his opponents off guard."

"I think this pin-up boy of Big Business is more glamorous than profound."

We've tried to say something like that about Eric, but we never said it half so well.—Labor.

NEED FREEDOM FROM 'FEAR OF PLENTY,' SAYS UAW'S REUTHER

ANN HARBOR, Mich. — "Freedom from fear of abundance" is Fifth Freedom without which the original Four Freedoms may be lost, Walter P. Reuther, Vice President of the UAW-CIO, told the union's summer session here.

"Until we learn not to shrink from the abundance that man and nature can provide," Reuther said, "we shall win neither freedom from want nor freedom from fear. As for the other two freedoms, speech and religion, they will be throttled if not doomed if large masses of people are to be unemployed, frustrated and dependent on hand-outs for their existence."

Declaring that so-called "free enterprise" is ducking the problem of full employment and that monopolies are preparing to restrict production in order to realize high prices and profits, the union leader called for drastic anti-monopoly measures and the promotion of non-profit enterprises which would insure correct prices. Reuther is Director of the AUW

Consumer Division, which aids and fosters the formation of consumer co-operatives among UAW members. To a question from a Toledo student, he replied, "When you Toledo people are ready to go (on co-ops) the Consumer Division is ready to go along with you."

ACCIDENTS REPORTED CUT IN WAR INDUSTRIES

New York City. — A reduction in industrial accidents in war plants throughout the country of 6 per cent so far this year was reported by E. G. Quesnel, regional representative of the National Committee for the Conservation of Manpower in War Industries.

Mr. Quesnel, who is also general manager of the Greater New York Safety Council, said that a cut of 1,000,000 below last year's accident total was the aim.

In listing the reduction of 6 per cent in accidents so far this year, Mr. Quesnel pointed out that 18,000 persons had lost their lives in industry in 1943 and an additional 23,500 employees had lost their lives outside of working hours.

IN THE WIND

From THE NATION

Remember Dr. William Wirth the man who in 1933 discovered that Roosevelt was playing Keren-sky to the Brain Trust's Lenins Trotskys, and Stalins? Well, John W. Anderson, president of the Motor and Equipment Manufacturers' Association, said this about him in a recent address entitled "Shall We Permit the Isms of the Screw Deal to Keep Small Business Forever on Crutches?" at a meeting of the Gary, Indiana, Chamber of Commerce: "Unless this nation, within the next generation, awakens to erect a shrine to the memory of William Wirth, our national epitaph may be written for us instead by those foreign gangs who have schemed to destroy us."

Norman Thomas recently released to the press an open letter to Reinhold Niebuhr and the Union for Democratic Action, asking how they could justify liberal support of Roosevelt. The letter went easy on Dewey and attacked the New Deal vigorously. It got a good play in the New York Daily News and Herald Tribune; Dr. Niebuhr's reply was not published at all. In answer to a letter to the Herald Tribune, the UDA received a profuse apology by telephone but no space.

Lucius Beebe on the home front: "While nosing into a sherry flip at the very chic Atlantic Beach Club, Herman Sartorius, just in from Hollywood, where he had gone for Clifton Webb's party for George and Valentina Schlee, reports it the most staggeringly opulent blowout in recent years, lasting from cocktails until breakfast, with every available celebrity splashing around in vintage wine."

Instead of loud and unseemly rejoicing on Armistice Day, the Institute for Public Service suggests religious services in homes, schools, churches, and stock exchanges. "What better stand," it asks, "against the bruit in man, totalitarianism, regimentation, mob leadership, mob noise, and mob failure to think? Mob spelling, too."

A traveler from the East brings tidings that a special mass was held in the cathedral at Rabat, capital of French Morocco, for Philippe Henriot, Vichy Minister of Propaganda, who was killed by French patriots in Paris a few months back. The priest who officiated was later arrested by the provisional government.

Colonel McCormick's Chicago Tribune is no longer "The World's Greatest Newspaper." Its front page now proclaims it merely "An American Paper for Americans."

Festung Europa: The Nazis have forbidden a Danish circus performer to appear any more, because he introduced what he called "a new war dance." It consisted of one step forward and two backward. . . . A Nazi paper in Prague explains the military situation thus: "Soviet army movements, including those of an active nature, are determined beforehand by the German initiative."

BEWARE CANADIAN "GOLD STOCKS"

Have you received one of those alluring circulars from Canadian brokers, urging you to invest your savings in "gold stocks"? If you have, throw it in the wastebasket and keep your money.

Canada has almost unlimited natural resources, including great gold deposits, but the men who own these rich mines are not peddling stock.

The kind of stock the high-pressure salesmen are offering you is probably not worth the paper on which it is printed. Don't invest a penny unless you have made a careful investigation. Don't take the broker's word for anything.

United States authorities have endeavored to reach a number of these swindlers. As things stand now, they can't be extradited, so they are quite safe in shooting their circulars across the border in the hope of catching the unwary. Whenever you hear from one of them, just take a firmer grip on your pocketbook.—Labor.

"Reeling and writhing, of course, to begin with," Mock Turtle replied, "and the different branches of arithmetic—ambition, distraction, uglification and derision." —Lewis Carroll.

The Rebirth of a Great Nation

The news from freed France, pouring out in exuberant abundance, is filled with the color and fierce excitement that should characterize the rebirth of a great nation of revolutionary traditions. One reads the transcript of a radio talk made from the square in front of Notre Dame. De Gaulle arrives to join the multitude in a solemn Te Deum in the ancient cathedral. Suddenly the noise of shots, shouts, breaks into the broadcast. Then silence. Then the announcer describes the flurry of gunfire, the rush of people to shelter, and the unforgettable sight of De Gaulle walking into the cathedral, slowly, with absolute calm, through a hail of shots. "It was the most extraordinary example of courage I have ever seen." . . . One meets Sacha Guitry, under arrest as a collaborationist, complaining to reporters at the Palais de Justice that really he should be treated better as "a man of refinement and cultivation." (For the interview, Guitry was dressed in a beige worsted checked suit and a shirt "of white silk with a flowery pattern in red, white, green, that climax!") . . . Or Petain's miserable last plea to his fellow countrymen among the Vichy officials and their Nazi bosses—Petain, Laval, Abetz—side by side with the dignified final protest of the great democrat, Herriot, betrayed by Laval to the Germans. (How fitting and inevitable that climax!) . . . Or Petain's miserable last plea to his fellow countrymen to obey the leaders "who tell you to follow a policy of reconciliation and renaissance of France through reciprocal forgiveness and love of your fellow countrymen—those are the real French leaders. Be at their side." Thus the ancient gravedigger takes his departure. . . . The story piles up—jumbled, contradictory, impossible to piece together. But one thread of meaning runs through it: Victory in France is synonymous with revolution.—The Nation.

F. C. C. Surrenders to "Lords of the Press"

Just a little while ago—a year at the most—a majority of the members of the Federal Communications Commission seemed very much alive to the danger inherent in permitting newspapers to control radio stations.

With great force, these gentlemen pointed out that ownership of newspapers is constantly being concentrated in fewer hands. In some very large cities one newspaper dominates the entire field. In others, two papers have a monopoly. To make matters worse, "chains" frequently owned by the members of one family, are extending their tentacles from one city to another.

To permit these newspaper monopolies to get their grip on radio was obviously dangerous, said progressive members of the F. C. C. Those of us who shared that view had high hopes. At long last, we thought, we have an F. C. C. which protect the people's interests.

We have been sadly mistaken. The F. C. C. has abandoned its "crusade." The newspaper moguls have won a complete victory. In fact, the commission is so anxious to get radio into the hands of the newspapers that it is approving sales of stations without even the formality of a hearing.

In that connection, some scandalous facts are developing. Clifford J. Durr, a member of the F. C. C., who in the past has demonstrated that the newspapers are so determined to get these radio stations "while the getting is good" that they are paying staggering prices for the properties.

The New York "Times" paid four and half times the net worth of the two stations acquired, The Washington "Post" agreed to hand over "800 per cent increase on the cost of the station's physical properties and over 950 per cent of its net worth."

LABOR is probably just "a voice crying in the wilderness," but it protests against this gross betrayal of the public interests.

It is significant that the newspaper monopolists are pushing their radio claims on the eve of a general election. Undoubtedly they figure that in such a crucial time the administration will be less inclined to antagonize them.

Whatever their line of reasoning may be, they are certainly "getting away with the swag," and the brave fight to head off a joint monopoly of the radio and the press by a handful of gentlemen, who are generally lacking in social vision, has apparently been abandoned.—LABOR.

DIESELS PUSH COAL OFF RAILS

The diesel engine, using cheap oil, apparently is pushing the steam operated engine off the railroad tracks in increasing number, and the situation is worrying large coal producers.

The threat is not great at this time, but appears to be growing and may become very serious in the post-war period. Class I railroads for years have been using about one-fourth of all coal produced, which amounts to about 100 to 125 million tons a year.

Last April 1, the Class I railroads had 510 diesels on order from manufacturers, but only 245 orders for steam engines.

A year ago there were 390 steam engines on order and only 180 diesels.

Economy of operation is claimed by the railroads for their turn to diesels and constant improvement of the diesel engine by the several large producers of this type of locomotive is bringing operating costs down almost monthly.

Fifteen years ago, approximately 61,000 steam engines were in operation on our railroads and only 25 diesels and 620 electric locomotives.

By 1939, the number of diesels had increased to 400 and on January 1, 1941 the number had jumped to approximately 1,000. Just one more year later, on January 1, 1942, this number of diesels had mounted to 1,980, and one year after the war, the number is expected to be increased to 2,500.

Meanwhile improvements in steam locomotives have helped slightly and the 61,000 steam en-

gines in use 15 years ago has dropped to less than 42,000.

Answer to the problem of meeting this kind of competition, which if maintained at its present rate of increase will wipe the steam operated locomotive off the railroad may within another fifteen years, has not been found by coal mine operators as yet, but they are giving considerable thought to the use of electric locomotives, particularly in switch yards and on important passenger runs, as one hope of salvation.

WHO WILL ANSWER MR. EVJUE'S QUERY?

"Bill" Evjue, publisher of the "Capital Times" at Madison, Wis., points out that business corporations of various kinds may collect as much as \$28,000,000,000 in "tax relief" after the war and then "Bill" adds these paragraphs: "The argument used by the reactionaries of Congress is that unemployment relief should be put on a state basis—leave it up to the states!"

"If this is good logic, than why not leave corporation relief up to the states, too, and repeal this unjustified Federal tax relief scheme?"

NEW YORK TO 'FRISCO IN 6 HOURS FORECAST

New York to San Francisco by air in six hours—that was the goal of aviation outlined by Jack Frye, president of Transcontinental and Western Air. He added that shortly it will be possible to fly from any point in the United States to any part of the world in 26 hours.